

על הצדיקים ועל החסידים

אהבת השי"ת
מידות טובות
פרשת השבוע
אלומות אור
מרבתינו צדיקי עולם
פרשת לך-לך | תשפ"ז

על שאבותיהם האכילו אותם ממזון גזל

בעל 'שבט הלוי'
מרן הגר"ש הלוי ואזנר זצוק"ל

ואם אָקח מִכָּל אֲשֶׁר לָךְ (יד)

זהירותו המיוחדת בעניינים שבממון של בעל 'שבט הלוי' הגר"ש הלוי ואזנר זצוק"ל קבעו לעצמן פרק של תהילה. מרן, היה מקפיד לבל יאחרו חלילה את תשלום שכרם של הפועלים או עובדי הישיבה. הוא עמד על כך בכל תוקף והיה מעורר ומזרז את שומעיו על חובת הזהירות בקיום מצות "ביומו תיתן שכרו", ובאחרית ימיו ציין פעם כי כבר 63 שנים מעת הקמת הישיבה שלא איחרו בה את המשכורות לעובדים.

רגיל היה לחזור על המובא בשם הרה"ק רבי מנחם מנדל מרימנוב זי"ע, כי מה שאנו רואים לפעמים ילדים "המתמידים בלימוד תורתם ומתפללים בכוונה וכו' ומיישרים אורחותיהם, ואחר כך כשמתגדלים מתהפכים ח"ו במידות גרועות ומבטלים התורה והתפילה וכו', הוא על שאבותיהם האכילו אותם ממזון גזל שסגלו על ידי משא ומתן שאינו באמונה..."

(הכתבה המלאה בעמוד 7 <<<)

וכשהיהודי יצא מהחדר מרן הגרא"מ שך הוא התחיל לבכות, התלמיד חכם שסיפר לי, שאל אותו על מה אתה בוכה...

הגאון רבי חיים מרדכי אוזבנד שליט"א
בעובדות ממרן הגרא"מ שך זצוק"ל

התלמיד חכם שסיפר לי, עמד שם, ושאל אותו על מה אתה בוכה, אז הוא אמר לו כך: אני למדתי איתו חברותא ואני גם בן תורה ומרביץ תורה וזכיתי ללמוד וללמד, אבל לא זכיתי למה שהוא זכה. אתה רוצה לדעת למה? אני יגיד לך. באחת הפעמים שלמדנו חברותא, זה היה בחורף ברוסיה כשהיה קר מאוד, וזה היה זמן שבישיבות היתה עניות גדולה ולא היה מה לאכול, וכשאדם רעב, הקור כואב ונושך אותו הרבה יותר, ואחרי שלמדנו כמה שעות בהתמדה הרגשתי שאני לא מחזיק מעמד, באו מים עד נפש, אז אמרתי להרב שך, אם מהשמים היו אומרים לנו שאנחנו יכולים לבקש בקשה ויתנו לנו, מה היית מבקש, אז הוא שאל אותי בחזרה, מה אתה היית מבקש, ואמרתי שאני הייתי מבקש שיורידו קצת מהדוחק, אמנם תורה מתוך הדחק זה דבר נפלא ואני לא מוותר על זה, אבל שיהיה קצת יותר קל, שיהיה נסבל, שנוכל לעמוד בזה, אבל הוא אמר לי, "איך וואלט געבעטן לערנען און לערנען און לערנען" [אני הייתי מבקש ללמוד וללמוד וללמוד].

(הכתבה הנרחבת בעמודים 4,5,6 <<<)

עומדים כמה ימים לפני היארצייט של רבינו הגדול הרב שך זכותו יגן עלינו. אני לא יודע אם הציבור יודע, דור אשר לא ידע, גם אני לא יודע למה זכה הרב שך... הבריסקער רב אמר עליו שהוא מבין בכל ענין יותר מכל אחד אחר, בעומק העיון בכל מקצועות התורה ממש, בדביקות בתורה ובשיקיעות בתורה, הוא היה שקוע עד כדי מסירות נפש ממש. אחת מהעובדות שמעתי מתלמיד חכם שגר בבני ברק, שפעם אחת היה בבית של הרב שך, והגיע מחו"ל ידיד נעורים שלמד חברותא עם הרב שך בצעירותו, מסתמא בתור בחור בסלוצק, אותו יהודי שהיה תלמיד חכם ומרביץ תורה בחו"ל נכנס לרב שך, וכמובן שהוא קיבל אותו בשמחה ובטוב לבב וכיבד אותו. וכשאותו יהודי יצא מהחדר הוא התחיל לבכות,

"מה תפקיד העיניים שלנו?" שאל המשגיח רבי מאיר חדש זצ"ל דממה השתררה בחדר למשך כמה שניות ואז כשהתלמידים הטו אוזן בסקרנות לשמוע, פתח ואמר...

הגה"צ רבי יצחק קולדצקי שליט"א על עינים מאירות

וְאֶעֱשֶׂה לְגוֹי גְדוֹל וְאֶבְרַכֶּה וְאֶגְדֹּלָה שְׁמִי וְהָיָה בְּרָכָה (א)

המשגיח דישיבת חברון, רבי מאיר חדש זצ"ל, האיר בפסוק זה הארה מוסרית חשובה ונפלאה: הנה הברכות שבירך הקדוש ברוך הוא את אברהם אבינו נאמרו כאן בסדר עולה, הברכה המאוחרת יותר חשובה יותר; "ואעשך לגוי גדול", "ואברכך", "ואגדלה שמך", "והיה ברכה".

ולכאורה יש לשאול, מה יכולה להיות ברכה חשובה ובעלת ערך גדולה יותר מאשר ברכתו של הקדוש ברוך הוא "ואברכך"? ואילו מסדר הברכות נראה אחרת, שדווקא ברכת "והיה ברכה" גדולה מברכת 'ואברכך', וגדולה אף מברכת "ואעשך לגוי גדול" - ואגדלה שמך?

אלא, אמר רבי מאיר, בהכרח עלינו להעמיק מה טמון בברכה הזו של "והיה ברכה", כדי להבין את משמעותה, מדוע היא הברכה החשובה ביותר.

בפשטות הכוונה היא כפירוש רש"י על אתר: "הברכות נתונות בידך", או "בך חותמין" בברכה הראשונה של שמונה-עשרה. אולם ישנם ראשונים שפירשו אחרת: התוספות ר"ד מפרש: "והיה ברכה - שיתנו לאחרים מברכתם וטובתם". וכעין-זה מפרש גם רבי יהודה החסיד "ואדם יש לו להתכוון ולגרום שאחרים יהנו ממנו על ידו, שנאמר והיה ברכה".

כלומר, הקדוש ברוך הוא בירך את אברהם אבינו שעצם נוכחותו והווייתו תהווה מקור של ברכה לכל הסביבה, וזו הברכה העליונה והחשובה ביותר מכל הברכות.

הוסיף רבי מאיר ואמר, כי זו בעצם הדרישה והציווי שמופנות כלפי כל יהודי ויהודי: "והיה ברכה"! תפקידו של כל אחד מישראל, בכל מקום שהוא, להוות בעצמו מציאות של ברכה. מקור של נעימות, של שמחה, של הענקת הרגשה טובה לכל הבא במחיצתו! להאיר פנים לזולתו! לקבל את כולם בסבר פנים יפות! להביט על כולם בעין טובה! לפרגן לכולם בפה ובלב! לדון כל אחד לכף זכות!

מה תפקידן של העיניים שלנו?

וסיפרו התלמידים, כי כאשר רבי מאיר הרצה פעם את היסוד הזה בפני תלמידיו שומעי-לקחו, הוא 'זרק' שאלה מעניינת

לחלל האויר, כדי לאתגרם, ולהשריש בהם נקודה חשובה: "מה תפקידן של העיניים שלנו?" - שאל ספונטנית, והחריש לשמוע את המענה שבפיהם.

חלקם השיבו תשובות שונות, נכונות ואמיתיות, אך עדיין לא נחה דעתו של המשגיח, והיה נראה מהבעת-פניו כי את מה שביקש לשמוע עדיין לא שמע מאף אחד. דממה השתררה בחדר למשך כמה שניות, ואז כשהתלמידים הטו אוזן בסקרנות לשמוע למה כיוון בשאלתו, פתח ואמר: "בפשטות הקדוש ברוך הוא ברא לנו את העיניים כדי לראות בהן. לשם כך נועדו העיניים. אלא שבקטע התפילה 'נשמת כל חי' אנו אומרים מידי שבת בשבתו בפה מלא: 'ועינינו מאירות כשמש וכירח'. תפקידן של העיניים הוא להאיר לאחרים, לא להיות עצובים..."

אדם שמסתובב בין הבריות בעיניים מאירות, בפנים שמחות, הוא מקרין ברכה על כל הסביבה, ובעצמו מהווה מקור של ברכה!

וכן גם להיפך, חלילה. מסופר על ה'סבא מסלובודקה', רבי נתן צבי פינקל זצ"ל, שסנט פעם בבחור שהסתובב בפנים חמוצות: "יש לך דין של בור ברשות הרבים!". כלומר, המבט החמוץ והזועף שלך גורם מועקה בלב לכל מי שרואה אותך, ואם-כך הרי אתה מזיק ומהווה מכשול לרבים. רבינו אליעזר ממץ בעל ספר ה"יראים" (סימן נא) כותב דברים מבהילים: "וכשם שיש אונאה בדברים, יש אונאה בעין רע, שמראה פנים רעים שמסור ללב". משמע מדבריו, כי שורת הדין מחייבת הארת פנים לזולת! אחרת עלולים חס-ושלום להיכשל בלאו של "לא תונו איש את עמיתו".

ידוע, איך ה'סבא מסלובודקה' - רבי נתן צבי פינקל זצ"ל, המחיש בשיחותיו בתיאורים חיים את מאמר חז"ל (כתובות קיא): "אמר רבי יוחנן טוב המלבין שינים לחברו יותר ממשקהו חלב שנאמר 'ולבן שינים מחלב' אל תקרי לבן שינים אלא לבון שינים", כך:

משל ליהודי שהיה טורח ומשכים מדי בוקר כדי למזוג חלב מכדו הגדול לכל באי בית-המדרש. אדם זה ללא ספק הביא תועלת בריאותית לכל באי המקום. על ידי החלב המזין הוא

המעלה של אלו המשמחים בני-אדם ומטיבים עמהם, הוא גדול לאין שיעור.

המשגיח דשיבת לייקווד, רבי נתן מאיר וואכטפויגל זצ"ל, רגיל היה לזעוק על כך את דברי דוד המלך בתהילים: "אדם ביקר בל יבין נמשל כבהמות נדמו" (מט). והסביר כך: לכל אדם ואדם מצויים בקרבתו ובהישג ידו אוצרות יקרים השווים הון רב, אך דומה הוא לבהמה בכך שאינו מודע להם ומכיר בהם, וממילא מאבדם בידיים.

כדוגמא הביא את הענין הזה של הקדמת שלום לזולת. הן חז"ל (ברכות יז) מפליגים נשגבות בהנהגה זו: "מרגלא בפומיה דאביי: לעולם יהא אדם ערום ביראה, מענה רך משיב חמה ומרבה שלום עם אחיו ועם קרוביו ועם כל אדם, ואפילו עם נכרי בשוק, כדי שיהא אהוב למעלה ונחמד למטה, ויהא מקובל על הבריות. אמרו עליו על רבן יוחנן בן זכאי שלא הקדימו אדם שלום מעולם ואפילו נכרי בשוק".

אמר המשגיח: הרי להקדים שלום לכל אדם אינו דבר קשה. זה לא דורש מאמץ עילאי מהאדם. להיפך, עם מעט נכונות ותשומת-לב יכול כל אחד לאמץ הנהגה טובה זו ולהטביעה באורח-חיו עד שתהא היא טבעית ומורגלת אצלו. ובשכר זאת זוכים הן לעולם הבא - כמו שאמרו חז"ל בתענית, והן לעולם הזה - להיות אהוב למעלה ומקובל על הבריות. אך כמה חבל שהאדם הולך בדרכו, ואינו מקדים שלום אפילו לחברו ושכינו, ובכך מאבד בידיים הזדמנות זו.

לזאת התכווין דוד המלך, כמה אוצרות טובים יקרים מפז מצויים בהישג יד האדם, ובקלות יכול לזכות בהם. אלא שבמקום שיבין את יוקרם ויטרח להשיגם, נוהג כבהמה שאינה מבינה ואינה מודעת למעשיה, ומאבדם בידיים. הדרך הטובה והנכונה ביותר להעניק לזולת את התחושה הנכספת שמכירים בערכו ובחשיבותו, היא על ידי כך שמעניקים לו יחס חם ולבבי; מקדימים לו שלום, מחייכים אליו, מאירים לו פנים. מראים לו כי הוא לא אויר. הוא לא שקוף. הוא שווה משהו. זה מחייה נפשות ממש. ולא יפלא איפוא מדוע חז"ל יחסו לכך חשיבות ומעלה גדולה כל-כך.

(מתוך הספר 'לעשות רצונך')

העשיר את תזונתם במנה קבועה של סידן, והוסיף להם כח ושמחה להמשך כל היום, וכל מה שפעלו במשך כל שעות היום מכח זה נזקף לזכותו. בפרט בימי שלג וקור, כשהקרה חודרת עד לשד העצמות, הרי כוס החלב, החם והנעים, חימם את ליבם והחיה את נפשותיהם ממש, ואין לשער את גודל זיכוי הרבים שגרם במעשיו. אך עם כל ההערכה לאותו אדם האציל והנעלה, אמר ה'סבא, הגמרא מאירה את עינינו ומגלה כי יש דרגה גבוהה יותר בחסד מהשקיית חלב יום-יומית, והיא: להלבין שיניים לחברו. מי שמראה פנים שוחקות לחברו, מעניק לו בריאות, שמחה וכח יותר ממה שיפיק מכוס חלב ביום שלג וכפור!

בכוחה של הארת פנים אחת להפוך יום קודר ועצוב של מקבל ההארה ליום עליז ושמח, להזרים לו בריאות נפשית ויכולת לשאת את קשיי החיים, ובכך לשנות את מצב רוחו מן הקצה אל הקצה. כך שמי שמאיר פניו לזולתו ומעניק לו חיוך - גדולה מעלתו לאין שיעור.

עכשיו תלך לאכול ארוחת בוקר

מסופר על רבי יצחק אייזיק שר זצ"ל, שכאשר הקים את ישיבת 'סלובודקה' על אדמת ארץ-הקודש, השתית את העבודה הזאת של 'ולבן שיניים מחלב', כאחת מאבני היסוד של האוירה ששררה בישיבה.

ותיקי תלמידיו של רבי אייזיק החיים איתנו היום - לאורך ימים ושנים - מספרים, כי רבי אייזיק הנהיג בישיבה הנהגה מיוחדת: בכל בוקר לאחר תפילת שחרית כל התלמידים עברו על פני הצוות בישיבה ואיחלו להם ברכת 'צפרא טבא' בחיוך ובנעימות. אגב, הראשון שעבר על פניו בכל בוקר היה גיסו ותלמידו רבי משה טיקוצ'ינסקי זצ"ל, המנהל הרוחני בישיבה. הוא היה בא מהקצה השני של ה'מזרח', בהבעה שכולה כניעה ויראת-הכבוד, ונעמד מולו כעבדא קמיה מריה ממש; שוחה עם ראשו קדימה כשידיו שלובות מול ליבו, וכך איחל לו 'בוקר טוב' בחיוך רחב.

רבי אייזיק דאג שכל בחור יחיך. פעם היה אחד כזה שעבר לפניו לברכת 'בוקר טוב' אך החיוך סר מעל פניו. הניח רבי אייזיק ידו על כתפו ועכבו מלהמשיך הלאה, כשבינתיים יתר התלמידים ממשיכים לחלוף על פניו ולברכו, עד שעבר בחור שפניו האירו בחיוך מיוחד. רבי אייזיק הצביע עליו ואמר לבחור העצוב: "הא! אתה רואה! כך! חיוך כזה אני מצפה לראות על פניך..." וכשהבחור החל לחייך אמר לו: "עכשיו תלך לאכול ארוחת בוקר..."

כך דאג רבי אייזיק שהחיוך וההרגשה הטובה תהיה על פני התלמידים לאורך היום כולו.

אותו יהודי שהיה תלמיד חכם ומרביץ תורה בחו"ל נכנס להרב שך, וכמובן שהוא קיבל אותו בשמחה ובטוב לבב וכשאותו יהודי יצא מהחדר הוא התחיל לבכות...

הגאון רבי חיים מרדכי אוזבנד שליט"א בעובדות ממרן החזו"א ומרן הגרא"מ שך זצוק"ל

אל תירא אברם אנכי מגן לך שכרך הרבה מאד... מה תתן לי ואנכי הולך עירירי וכן משק ביתי הוא דמשק אליעזר (בראשית ט)

קשה מאוד, וכי יש פה ויכוח עם בורא עולם, הקב"ה אומר לו שכרך הרבה מאוד, ואברהם אבינו אומר לו מה תתן לי? ומבואר ברש"י בהמשך (טז), שזה היה תפילה, כששרה אמנו אמרה לאברהם אבינו "חמסי עליך", אומר רש"י, "כשהתפללת להקב"ה מה תתן לי ואנכי הולך עירירי, לא התפללת אלא עליך, והיה לך להתפלל על שנינו".

כתוב כאן, שיש אופן של תפילה, שאדם אומר לבורא עולם אצלי הדבר הזה הוא שאלה של חיים, בלי זה שום דבר לא שווה, 'מה תתן לי'.

כמדומני שמהמהלך פה היה, שזה היה עת רצון, אברהם אבינו היה אחרי מלחמת המלכים, והקב"ה מבטיח לו הבטחות, "אל תירא", "שכרך הרבה מאד", ועת רצון מנצלים לתפילה, לכן הוא ניצל את הזמן הזה לתפילה על בנים. והאופן של התפילה היה, ריבונו של עולם, אצלי הענין הזה של בנים זה שאלה של חיים, שאם אין לי בנים כל העולם כולו לא שווה בשבילי, ומיד התפילה הזאת נענתה, "כי אם אשר יצא ממעיך הוא יירשך" (טו, ד), וזה מה ששרה אמנו תבעה ממנו, כזו תפילה, כבר היית מתפלל גם עלי, וזה גם ודאי היה מתקבל.

גם אצל רחל אמנו כתוב כך, שרחל אמנו אמרה ליעקב אבינו

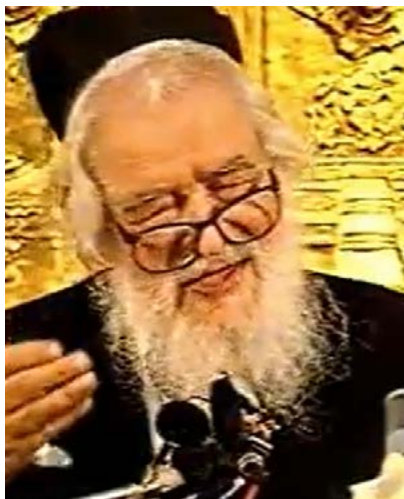
(ל) "הבה לי בנים ואם אין מתה אנכי", מה זה מתה אנכי, וכי היא מאיימת על יעקב אבינו? אלא, זה היה סוג תפילה כזאת, שהיא באה לומר, שאצלה, בלי בנים חייה אינם חיים. (ואשכחן כוונה בכמה דוכתי)

במה דברים אמורים. הרי כולנו רוצים לדעת את כל התורה כולה, מודים אנחנו לפניך ששמת חלקינו מיושבי בית המדרש, כמדומני שאין פה אף אחד שלא רוצה להבין ולהשכיל לשמוע וכו', ואין אחד שלא מתפלל על זה בכוונה אם זה פעם או כמה פעמים, אבל יש נפקא מינה גדולה באיזה אופן התפילה, ומה היחס לדבר הזה. אם היחס לידיעת התורה, ולכל חלקי העבודה, הוא רק, שאני רוצה את זה, וזה דבר מאוד טוב, נו... אבל, אם זו שאלה של איני זז מכאן עד שאתה נותן לי בקשתי, אם אנחנו יכולים לעמוד לפניו ולומר 'מה תתן לי', שאם אני לא מגיע לאן שצריך להגיע בהבנת התורה, ביגיעת התורה, בהתמדה, בשקידה, בדביקות, ובכל קנייניה, אז חיי אינם חיים, זה 'מתה אנכי', ואני אומר לבורא עולם, אם אתה לא נותן לי את הדבר הזה, אז, יש הבטחה "לא יירשך זה כי אם אשר יצא ממעיך".

אנחנו רוצים לדעת למה יש כאלו שזוכים, למה רבותינו זכו לדעת ולהבין בעומק את כל התורה כולה, למה זכו למשנה ברורה ולהלכה ברורה, זו התשובה, בגלל ש"אם אתה עושה כן מוטב ואם לאו הריני הולך לשאול", אצלם זה היה כך, ואם האהבה רבה שלנו היתה נראית כמו האהבה רבה שלהם, אצלנו זה גם היה כך.

וראה שכל יום הריצפה היתה רטובה בדמעות

שמעתי מאחד שסיפר בשם אביו, שבילדותו ישב במרחק כמה מקומות מבעל המנחת אלעזר, ובשעה שהמנחת אלעזר היה אומר אהבה רבה, היה מכסה את הראש שלו עם הטלית, ובתור ילד הוא נכנס מתחת הכסא שלו, וראה שכל יום הריצפה היתה רטובה בדמעות, [וכך זה היה אצל הרבה גדולי ישראל].

אהבה רבה, אבינו אב הרחמן המרחם, רחם עלינו, באמת רחמנות, מבקשים רחמים על חולה שיש בו סכנה, כי להבין ולהשכיל זו שאלה של חיים, בלי זה כמיתה הם חשובים, ואז זוכים תפילה מהדברים העומדים ברומו של עולם בגמ' בברכות (לב, ב), "ת"ר ארבעה צריכין חיזוק, ואלו הן, תורה ומעשים טובים, תפילה ודרך ארץ", וברש"י, "צריכים חיזוק, שיתחזק אדם בהן תמיד בכל כחו", דברים שאדם צריך להתחזק בהם כסדר כסדר, כנראה שיש מלחמה מיוחדת על ארבעת הדברים האלו.

בתפילה לא פחות.

גיסו ר' שמואל גריינמן זצ"ל ששימש אותו והיה מאוד קרוב אליו, היה צריך פעם לשאול אותו שאלה של פיקוח נפשות, והחזון איש עמד באמצע שמונה עשרה, אז הוא שאל אותו באמצע התפילה כי זה הרי פיקוח נפש, והחזון איש לא שמע, אז הוא נגע בו, ועדיין לא שמע, סיפרו, שהוא הרים אותו באוויר ונענע אותו, עד שהוא הוציא אותו מריכוז המחשבה של תפילה. שיהיה לנו קצת שייכות.

פשוט השגות על מה מדובר, אנחנו יודעים שיש יגיעה בתורה, כך לפחות אבותינו סיפרו לנו ואנחנו כולנו משתוקקים להגיע לכך, שכשנלמד נהיה כל כך שקועים עד לא נרגיש ולא נדע משום דבר ונתרכז לגמרי בדברי התורה, "להתדבק בכל כוחותיו לדבר ה' זו הלכה", כלשון קדשו של הנפש החיים (ש"ד, פ"ו), ואותו דבר יש בתפילה.

ר' יעקב קמינצקי זכר צדיק לברכה היה תלמיד של סלבודקא, ופעם ביקשו ממנו שסיפר מופת על הסבא מסלבודקא, אז הוא סיפר, שבישיבה בסלבודקא היתה נברשת גדולה וכבדה מזכוכית, ופעם אחת באמצע שמונה עשרה היא נפלה על הריצפה והתפוצצה בקול רעש גדול וזכוכיות עפו לכל הצדדים, והסבא עמד במקום שלו והתפלל. אחרי שהוא גמר שמונה עשרה ועשה שלום הוא שם לב שיש לידו חתיכות זכוכית, אז הוא שאל מה החתיכות זכוכית האלו. אמר להם ר' יעקב, אתם רוצים מופת, זה מופת.

עומדים כמה ימים לפני הארציט של רבינו הגדול

עומדים כמה ימים לפני הארציט של רבינו הגדול הרב שך זכותו יגן עלינו. אני לא יודע אם הציבור יודע, דור אשר לא ידע, גם אני לא יודע לְקַח זכה הרב שך... הבריסקער רב אמר עליו שהוא מבין בכל ענין יותר מכל אחד אחר,

המשך בעמוד הבא <<<

חז"ל העידו לנו בכמה וכמה מקומות שהתפילה היא מהעבודות הקשות ממש, הגמ' אומרת בברכות (ו, ב), "מאי כרום זלות לבני אדם, אלו דברים שעומדים ברומו של עולם ובני אדם מזלזלין בהן", המציאות היא שבני אדם מזלזלים, אבל תפילה זה דבר העומד ברומו של עולם, הפשט הוא שזה מהדברים הכי חשובים שיש.

שמעתי פעם [אני עכשיו לא זוכר מה המקור, אבל שמעתי את זה מאדם גדול] שהחזו"א אמר על עצמו, שהוא התייגע בתפילה לא פחות ממה שהתייגע בתורה. אני חושב שמי שתופס מה שכתוב במשפט הזה...

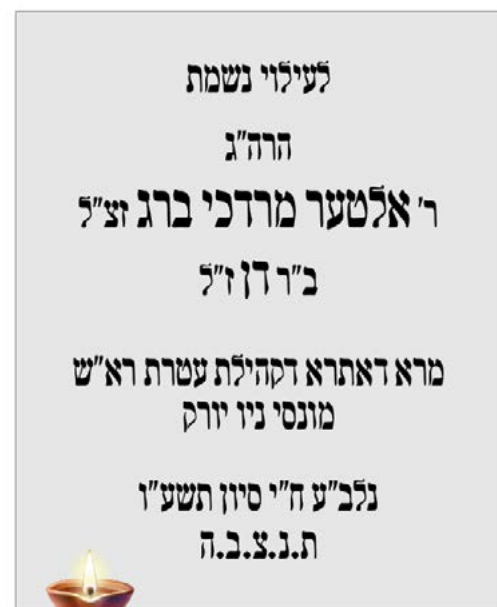
מי שרק ראה פעם אחת סעיף קטן אחד בספר חזון איש, אפשר לראות בכל מילה את היגיעה ואת העמל, תיארו לנו קצת איך נראה לימוד התורה של החזון איש, היגיעה הנוראה עד כלות כוחותיו ממש, בכמות ואיכות, שעות רצופות של מחשבת מוח בלי היסח הדעת, ועוד פעם ועוד פעם כך, והוא העיד בעצמו שהתייגע בתפילה לא פחות.

שמעתי מתלמידי חכמים ממשפחת החזון איש

שמעתי מתלמידי חכמים ממשפחת החזון איש, שכשהוא היה עושה שלום אחר שמונה עשרה, הוא לא חזר אל הסטנדרט אלא התיישב שם, הפשט בזה, שהוא הגיע בכל שמונה עשרה עד אפיסת הכוחות ממש, שלא היה לו כח לחזור. יש עובדא ידועה שר' מיכל יהודה (ליפקוביץ) סיפר, שמישהו הגיע פעם לבית של החזון איש בלילה וראה אותו שוכב על הריצפה ליד המיטה, כנראה שנפל, הוא הרים אותו, ואחרי זה החזון איש הסביר לו, שכל יום כשהוא לומד הוא משער כמה כח צריך בשביל להגיע מהשולחן למיטה והוא משאיר לעצמו מספיק כח לזה, והיום טעה במשהו לכן הוא לא הצליח להגיע למיטה ונפל. והוא העיד בעצמו שהתייגע

בעומק העיון בכל מקצועות התורה ממש, בדביקות בתורה ובשקיעות בתורה, הוא היה שקוע עד כדי מסירות נפש ממש. אחת מהעובדות שמעתי מתלמיד חכם שגר בבני ברק, שפעם אחת היה בבית של הרב שך, והגיע מחו"ל ידיד נעורים שלמד חברותא עם הרב שך בצעירותו, מסתמא בתור בחור בסלוצק, אותו יהודי שהיה תלמיד חכם ומרביץ תורה בחו"ל נכנס לרב שך, וכמובן שהוא קיבל אותו בשמחה ובטוב לבב וכיבד אותו. וכשאותו יהודי יצא מהחדר הוא התחיל לבכות, התלמיד חכם שסיפר לי, עמד שם, ושאל אותו על מה אתה בוכה, אז הוא אמר לו כך: אני למדתי איתו חברותא ואני גם בן תורה ומרביץ תורה וזכיתי ללמוד וללמד, אבל לא זכיתי למה שהוא זכה. אתה רוצה לדעת למה? אני יגיד לך. באחת הפעמים שלמדנו חברותא, זה היה בחורף ברוסיה כשהיה קר מאוד, וזה היה זמן שבישיבות היתה עניות גדולה ולא היה מה לאכול, וכשאדם רעב, הקור כואב ונושך אותו הרבה יותר, ואחרי שלמדנו כמה שעות בהתמדה הרגשתי שאני לא מחזיק מעמד, באו מים עד נפש, אז אמרתי להרב שך, אם מהשמים היו אומרים לנו שאנחנו יכולים לבקש בקשה ויתנו לנו, מה היית מבקש, אז הוא שאל אותי בחזרה, מה אתה היית מבקש, ואמרתי שאני הייתי מבקש שיורידו קצת מהדוחק, אמנם תורה מתוך הדחק זה דבר נפלא ואני לא מוותר על זה, אבל שיהיה קצת יותר קל, שיהיה נסבל, שנוכל לעמוד בזה, אבל הוא אמר לי, "איך וואלט געבעטן לערנען און לערנען און לערנען" [אני הייתי מבקש ללמוד וללמוד וללמוד].

אמר היהודי הזה, האם אני ביקשתי משהו אחר מללמוד? גם מה שאני ביקשתי היה טוב, אבל היה משהו אחר שרציתי,

והדבר האחר שרציתי הוא גם דבר כשר, אבל הרב שך, אפילו את זה לא ביקש, שום דבר! ולכן הוא זכה למה שזכה.

סיפורתי מסתמא הרבה פעמים על הרב שך

סיפורתי מסתמא הרבה פעמים על הרב שך זכר צדיק וקדוש לברכה, שהיה דורש בבין הזמנים של אב בפתיחה של הירחי כלה, זה היה דרשה שהגיעו לשמוע אותה הרבה מאוד אנשים, והוא ייחס חשיבות גדולה מאוד לאותה דרשה, ושלושה ימים לפני כן כבר לא קיבל אנשים, הוא היה אומר שהוא צריך להתכונן, והרגיש אחריות גדולה מכך שמגיעים ציבור גדול וצריך לדבר מה שצריכים לשמוע, הוא היה מאוד מוטרד מכך.

באחת מהשנים, אני יודע מה הוא עשה באותם שלושה ימים שהוא לא קיבל קהל, הוא היה טרוד ועסוק עד כלות כוחותיו ממש בשטיק'ל של ר' חיים בהלכות מעשה הקרבנות, כמו שבני הבית סיפרו, הוא ניגש לארון והוציא ר' חיים ועמד במקומו ליד הארון עם הספר שלוש שעות ברציפות. אז נשאלת השאלה, מאי שנא, למה לסגור את הדלת ולא לקבל אנשים, הרי ללמוד אפשר כל השנה, הרי הסיבה שסגר את הדלת כדי להתכונן לדרשה, אבל מה הוא עושה, הוא לומד עכשיו הלכות מעשה הקרבנות.

אלא, אני יאמר לכם את הפשט האמיתי והפשוט, ודאי שהוא סגר את הדלת כי הוא רצה להתכונן, פשוט, הוא תכנן להכין דרשה, זה צורכי ציבור וזה היה עבודת ה', אבל ברגע שלא מפריעים לו, ברגע אחד הוא שוכח מכל דבר, ומיד הוא נכנס לר' חיים, זה דבר פשוט וכך זה אצל כל רבوتינו.

פעם אחת נוכחתי אצל רבינו הגדול הרב שך, זה היה אחרי שאמר שיחה בענייני אמונה, ירדתי איתו מהישיבה לבית והוא המשיך לדבר על העניין שדיבר בשיחה, זה היה יקר אצלו תמיד לדבר בענייני אמונה, הוא היה מרבה לדבר על אמונה פשוטה עם גדולים ועם קטנים, כלשון הרמב"ם בפירוש המשניות (סוף ברכות), "יקר בעיני ללמד עיקר מעיקרי הדת והאמונה יותר מכל אשר אלמדהו". כשהוא הגיע לבית, התיישב על הכיסא והמשיך לדבר בענייני אמונה, תוך כדי הוא נרדם, אני לא זוכר אם זה היה דקה או דקה וחצי, לא יותר מזה, וכשהרים את הראש הוא המשיך לדבר רשב"א, גם קודם הוא לא דיבר דברים בטלים חלילה, הוא דיבר עיקרי אמונה, אבל כשהוא נרדם אז הראש עבר ל'אוטומט', ואוטומטי היה רשב"א.

(קטעים מלוקטים מתוך שיחות 'דרך חיים')

אחד מהתלמידים ניגש עם צ'ק חתום, ואמר לרבינו כי מוכן ומזומן הוא לרשום כל סכום שידרש ממנו

זהירותו הגדולה בממון של בעל 'שבט הלוי' מרן הגר"ש הלוי ואזנר זצוק"ל

ואם אֶקח מִכָּל אֲשֶׁר לִי (ד)

לנקוב בסכום מאחר ואיננו יודע את מצבו הכספי. ענה התלמיד: 'אף על פי כן'. הוסיף רבינו והתריע בו כי "צריך שיהיה כיסוי לצ'ק", התחכם הלה והשיב כי סמוך ובטוח הוא שרבינו בכוח תורתו ידאג שיהיה לכך כיסוי, והוסיף וסיפר כי מעשה מעין זה ארע אצל הרה"ק מסאטמאר שהבטיח פעם לתלמיד כי באם יתן צדקה יתעשר. נהנה רבינו מתשובתו המחוכמת, אך עדיין סרב לנקוב בסכום. לבסוף רשם הלה סכום גדול מאוד והגישו לרבינו. כעבור תקופה שרתה לפתע הברכה בעסקיו ובאורח פלא הוא זכה לעשירות.

עוד היה מקפיד רבינו שלא ליהנות בשום אופן מכספי הישיבה ומכל דבר השייך לישיבה. ואם ארע שהיו זקוקים בביתו לדבר מסוים שהיה שייך לישיבה, משלם היה על אתר את מלוא הסכום, כשבדרך כלל נוהג היה להוסיף על התשלום. לעומת זאת, לא פעם כאשר עמדה הישיבה במצב של גירעון תקציבי ויותר רבינו על משכורתו שלו, אך בה בעת דאג שמשכורתיהם של יתר אנשי הצוות ישולמו במלואן, בעיתן ובזמן.

הוא מוותר ומוחל על סכומים נכבדים

במסמכים שנשתמרו מהימים ההם, מרטיט את מילותיו של רבינו, בהצהירו כי הוא מוותר ומוחל על סכומים נכבדים שיועדו למשכורתו לאור מצבה הפיננסי העגום של הישיבה. כך כותב הוא בפתקה מצהיבה הנושאת את התאריך כ"ט אלול תשט"ז:

"הריני מאשר בזה היות שהגרעון בישיבתנו יח"ל הוא גדול מאד הריני מותר על סכום אלף שמונה מאות ארבעים וחמשה לא"י המגיע לי עוד ממשכורת שלי משנת תשט"ז..."

בפתקה אחרת, מתאריך כ"ד חשון תשי"ח, נכתב: "הריני מאשר בזה שהיות ישיבתנו במצב לא טוב בעניינים כספיים הריני מותר לעת עתה על אלפיים ומאתיים לא"י מהגיע לי עוד משנת תשי"ח..."

בכלים נדירים אלו בויתור למען הישיבה, ניווט רבינו את ספינת הישיבה מיום הקמתה ועד יומו האחרון, מבלי שידבק בו ובממונו רבב קל שבקלים.

(מתוך הספר 'אבי ההוראה')

הנהגותיו המופלאות וזהירותו המיוחדת בעניינים שבממון של בעל 'שבט הלוי' הגר"ש הלוי ואזנר זצוק"ל קבעו לעצמן פרק של תהילה. מרן, היה מקפיד לבל יאחרו חלילה את תשלום שכרם של הפועלים או עובדי הישיבה. הוא עמד על כך בכל תוקף והיה מעורר ומזרז את שומעיו על חובת הזהירות בקיום מצוות "ביומו תיתן שכרו", ובאחרית ימיו ציין פעם כי כבר 63 שנים מעת הקמת הישיבה שלא איחרו בה את המשכורות לעובדים.

רגיל היה לחזור על המובא בספר אגרא דפרקא בשם הרה"ק רבי מנחם מנדל מרימנוב זי"ע, כי מה שאנו רואים לפעמים ילדים "המתמידים בלימוד תורתם ומתפללים בכוונה וכו' ומיישרים אורחותיהם, ואחר כך כשמתגדלים מתהפכים ח"ו במידות גרועות ומבטלים התורה והתפילה וכו', הוא על שאבותיהם האכילו אותם ממון גזל שסיגלו על ידי משא ומתן שאינו באמונה..."

קפידא מיוחדת היתה לו לרבינו, שבבואו להתרים כספים עבור הישיבה אצל נדיבי העם, מעולם לא נקב בסכום כלשהו, ככל הנראה חשש שמא לבו של הנותן אינו שלם עם הסכום מכל סיבה שהיא, ונמצא שגורם הוא לכספי צדקה להיגבות שלא כדין.

מעשה היה באחת הפעמים בהן נסע רבינו לחו"ל, ומלאכת אסיפת הכספים עלתה במאמצים רבים, כשרבינו עומד לחזור לארץ ישראל עם סכום פשוט למדי. אחד מהתלמידים שהבחין בכך ניגש עם צ'ק חתום, ואמר לרבינו כי מוכן ומזומן הוא לרשום כל סכום שידרש ממנו. אמר רבינו כי אינו יכול

לאחר השיעור ניגשו אלי חלק ממשתתפי השיעור, ובקשו לנשק את ידי. מיד משכתי את ידי, כשראה זאת רבי שלום שבדרון זצ"ל, הדבר לא מצא חן בעיניו

הגאון רבי ראובן אלבו שליט"א על אמונה ובטחון בהקב"ה

ואברכה מברכך ומקללך אָאָר (יב)

ויהי רעב בארץ (יב, י)

אברהם אבינו יוצא מחרן במצוות ה', אשר מברכו בברכות גדולות - "ואעשך לגוי גדול, ואברכך ואגדלה שמך והיה ברכה", ומגיע אל ארץ כנען. והנה, מיד לאחר בואו לשם - "ויהי רעב בארץ", ורש"י במקום אומר: "באותה ארץ לבדה, לנסותו אם ירהר אחר דבריו של הקדוש ברוך הוא, שאמר לו ללכת אל ארץ כנען, ועכשיו משיאו לצאת ממנה".

ולא לבדו היה אברהם, כי אם כל הנפש אשר עשו בחרן היו עמו! הגרים שגייר, גם הם הגיעו אל ארץ כנען, וגם הם עומדים נוכח הרעב הפתאומי, ועלולים לשאול אותו: 'אתה אמרת לנו שנעבוד את האלוקים ונזכה לשכר, והנה הגענו הנה בציווי ה', ולא קיבלנו אלא רעב ומחסור? ועוד, היכן יפה הברכות שבירך אותך הקב"ה? איך ייתכן שתחת 'ואברכך', פוגע בך הרעב?'

אבל אברהם אינו מהרהר אחר דברי ה'. אם הקב"ה הבטיח - הוא ודאי יקיים! מי אמר שהכל מוכרח להיות כן ועכשיו? והנה בהמשך הפרשה הקב"ה נגלה לאברהם ואומר לו: "אֲנִי ה' אֲשֶׁר הוֹצֵאתִיךָ מֵאוּרִכְשֵׁימִים לָתֵת לְךָ אֶת הָאָרֶץ הַזֹּאת לְרִשְׁתָּהּ" (טו), אך כאן אברהם אבינו לפתע שואל: "בְּמָה אֶדְעֶה כִּי אֵינִי שֹׁנֵה" (שם ח). ברור מעבר לכל ספק כי אברהם אבינו לא בא בטרוניות ובשאלות, ונראה, אפוא, לבאר, שאברהם לא ביקש מהקב"ה ראייה לכך שיזכה בארץ, אלא שאל את הבורא יתברך באיזו זכות הוא קיבל את ארץ ישראל.

אף על פי כן, "אין מקרא יוצא מידי פשוטו", ועל פי פשוטם של דברים נראה שאברהם אבינו אכן שאל במה ידע כי יירש את הארץ. ולפיכך היה רגיל הגאון רבי שבתי יודלביץ' זצ"ל, כי אברהם אבינו שאל את הקב"ה את השאלה הבאה: 'אמנם אני הולך בדרך ה' ולכן אני ראוי לקבל את ארץ ישראל, אבל מה יקרה אם בני לא ימשיכו בדרכי ולא יהיו ראויים לנחול את הארץ הקדושה, במה אדע כי המתנה הזו תימשך לדורות עולם?'

אמנם, היות והקב"ה הבטיח לאברהם: "אֲנִי ה' אֲשֶׁר הוֹצֵאתִיךָ

ה"אור החיים" הקדוש הקשה קושיה עצומה: למה שינה הכתוב לשונו. בעניין הברכה אמר וְאֶבְרָכָה מְבָרְכֶיךָ הקדים ברכתו לברכתם, ואילו בקללה הקדים קללתו לקללתו ואמר וּמְקַלְלֶיךָ אָאָר? אם בתחילה נאמר וְאֶבְרָכָה מְבָרְכֶיךָ, כלומר הקב"ה יקדים לברך את המברכים את אברהם, אף לעניין הקללה היה צריך לומר "ואאור מקללך", ומדוע כתוב: וּמְקַלְלֶיךָ אָאָר, היינו: שאקלל אותם רק אחרי שהם יקללו? אלא, אומר ה"אור החיים" הקדוש, הקב"ה הקדים לברך את המברכים את אברהם כדי שיהיה לברכתם תוקף, ותפעל את פעולתה. לכן נאמר: וְאֶבְרָכָה מְבָרְכֶיךָ - כבר קודם שאחרים בירכו את אברהם, שם הקב"ה את הברכה בפיהם כדי שתפעל ותתקיים.

לפני למעלה מארבעים שנה הייתי מוסר שיעור לפני ציבור באחת השכונות בירושלים. הייתי אז אברך צעיר, ובשיעורים השתתפו אנשים מבוגרים, שהייתי יכול להיות הנכד שלהם... באחת ההזדמנויות שסיימנו מסכת, הזמנתי את הדרשן הירושלמי, הגאון רבי שלום שבדרון זצ"ל, שהייתי איתו בידידות גדולה, שימסור דברי חיזוק והתעוררות. בית הכנסת היה מלא מפה לפה באותו מעמד. כשהרב הגיע - שמח שמחה גדולה לראות כל כך הרבה אנשים שמגיעים לסיום מסכת, לאחר השיעור ניגשו אלי חלק ממשתתפי השיעור, ובקשו לנשק את ידי. מיד משכתי את ידי ואמרתי להם: 'על מה ולמה תנשקו את ידי?!'.

כשראה זאת רבי שלום שבדרון זצ"ל, לא מצא חן בעיניו. "מדוע אתה עושה כן?" שאל אותי, הלוא נאמר: 'אל תמנע טוב מבעלי' (משלי ג, כז). מדוע, אם כן, הנך מונע מעצמך ברכות? כלום אינך יודע מה שה'אור החיים' הקדוש אומר בפרשת לך לך על המילים 'ואברכה מברכך', שהקב"ה מברך את אותו אדם שבאים לבקש ממנו ברכה קודם שיברך, כדי שברכתו תחול ותפעל. ובעניין הגאווה? מה יש להתגאות בזה, עמך ישראל רוצים לקבל ברכה, אל תמנע זאת מהם!".

זמן הארוחה הגיעה, אך ארוחה - אין. אפילו לחם אין בנמצא. "על כל הקושיות שהצבתי בפניך, ענית היטב", אמר רבי אליעזר לתלמיד שהגיע מראדין, אך קושיה אחת נותרה לי, שלא תוכל לתרץ: 'וכי תאמרו מה נאכל?' עודו מדבר עמו,

מאור כְּשֵׁדִים לָתֵת לָךְ אֶת הָאָרֶץ הַזֹּאת לְרִשְׁתָּהּ", לא היה לאברהם לשאול דבר, אלא להבין כי דבריה יתקיימו במלואם. ולפיכך הוא נענש בבחינה מסוימת ואמר לו הקב"ה: "יִדְעַ יְדַע כִּי גַר יִהְיֶה זֶרְעֲךָ בְּאֶרֶץ לֹא לָהֶם וְעִבְדוּם וְעָנּוּ אֹתָם אַרְבַּע מֵאוֹת שָׁנָה" (טו).

מזאת למדים אנו כי כאשר הקב"ה אומר דבר מה, סוגרים את הפה ולא מקשים קושיות אפילו במחשבה. ואם בכל אופן האדם מהרהר ושואל, הדבר עולה לו ביוקר רב והוא נענש על כך, כיון שדברי ה' יתברך מכילים את הכל ואין להרהר עליהם ולפקפק אחריהם

סוֹחְבִּים! תִּשְׁמַע, הָעוֹלָם לֹא קָל

יש אדם המקבל מידי חודש משכורת עתק בת שלושים אלף ש"ח בחודש, ובכל אופן כששואלים בשלומו הוא מגיב באנחה: "זיפט, סוֹחְבִּים! תִּשְׁמַע, הָעוֹלָם לֹא קָל!" לעומת זאת יש אדם אחר הסובל ממחסור ונאלץ ללוות כסף בשביל לקנות לחם לצאצאיו, אך כשמתעניינים במצבו הוא משיב מיד בשמחה ובפנים מאירות: "ברוך ה', ישתבח שמו, הכל מצוין, ברוך הוא וברוך שמו לעד!"

זוהי מעלתו של תלמיד חכם, בן תורה, שיודע כי הוא קשור בחוט כל יתק לקב"ה, שמניע אותו משמים באופן הטוב ביותר על פי צרכיו והמתאים ביותר לתפקידו בעולם! בתקופתו של ה"חפץ חיים" זצ"ל שימש הגאון רבי אליעזר זליג ראובן גורדון זצ"ל כראש ישיבת לומז'ה. הוא היה מחדש עצום, וה"חפץ חיים" היה שולח אליו תלמידים שחפצו להעמיק בלימוד סוגיות הגמרא.

בשנת תרע"ד פרצה מלחמת העולם הראשונה. רעב גדול השתרר בכל העולם. גם תלמידי ישיבת לומז'ה חשו על בשרם את הרעב הנורא. בקושי היו מוצאים פת לחם לחלק לבחורים.

ביום מן הימים התדפק בחור ישיבה על דלתו של רבי אליעזר גורדון, וביקש ללמוד בישיבתו. מנין הוא? מן הישיבה בראדין. "שאלתי את ה'חפץ חיים" - כך סיפר - "כיצד אוכל להינצל מן הרעב ושאר הצרות הסובבות בעולם, והוא ענה לי: 'קבל עליך עול תורה'. אמרתי לו שרוצה אני לקבלו, והוא שלחני לכאן..."

"ומה למדתם?" צללו הרב גורדון והבחור הבלתי מוכר לעומקם של דפי הגמרא, מקשים מכאן ומתרחצים משם, מעלים סברות ופורכים אותן - עד שהגיע זמנה של ארוחת הצהריים בישיבה.

ונקישות נשמעו על הדלת. יהודי אחד עמד שם, ובידו שק גדול וכבד, מלא בלחמים טריים ומדיף ריח ניחוח. "רעייתי חמלה על הבחורים", סיפר היהודי. "ודאגה עבורם ללחם. היא השיגה חצי שק קמח, ומהבוקר לשה בצק ואופה לחמים". "ראה נא", אמר הרב גורדון לתלמיד לאחר שהודה ליהודי הנדיב ושיגר את תודותיו הנרגשות לרעייתו הרחמנית, "לא היתה לי תשובה לקושיה של 'מה תאכלו', ואף לך לא היתה תשובה, אך לקב"ה יש תשובה על כל קושיה. בשעה שאני תהיתי בלבי מה יאכלו הבחורים, כבר היו הלחמים המיועדים עבורם נאפים בתנור!"

לקב"ה יש תשובות! לעיתים עלינו רק לחכות. להאמין, להתאזר בסבלנות, ולחכות.

דומה הדבר לאדם החולם חלום, שעל פי הגמרא בברכות (נז) - סימן לעשירות הוא. האם פירוש הדבר שבאותו יום הוא יזכה בפיס? צאו וראו את חלומותיו של יוסף הצדיק... עשרים ושתיים שנה חלפו עד שהתגשמו, ולא רק זאת, אלא שבאותן עשרים ושתיים שנה נראה היה שמציאות החיים הפוכה לגמרי מן החלום!

שק הלחמים הוא דוגמה אחת מני רבות לתשובות המופלאות שהקב"ה מכין לנו, והאמונה בבורא עולם היא המענה האמיתי היחיד לקושיות הגדולות שמזמן לנו העולם הזה.

ומה היתה התשובה לרעב שפקד את ארץ כנען בדיוק כאשר הגיע אליו אברהם?

הנה, עוד מעט, מיד בתחילת הפרק הבא, כבר מסופר לנו: "ויעל אברם ממצרים הוא ואשתו וכל אשר לו... ואברם כבד מאוד במקנה בכסף ובזהב" (בראשית יג א-ב). הבטחתו של הקב"ה תתקיים, והעושה את דברו - לא יפסיד. אמנם לא תמיד המהלך גלוי והטוב מגיע בצמוד למעשה, אך המאמין האמיתי אינו תולה את אמונתו בתגמול מדי.

הדמעות זלגו על פניו הקדושות בזו אחר זו, ונפלו ובאו על הגמרא הפתוחה. התפעלות כזו לא ראו על מרן הרב שך זמן רב...

הגאון רבי אליעזר טורק שליט"א על אמונה מוחשית של גדולי עולם

וַיֵּרָק אֶת חֲנִיכּוֹ יְלִידֵי בֵיתוֹ שְׁמֹנֶה עָשָׂר וּשְׁלֹשׁ מֵאוֹת (ח)

זכות קיומם על פני האדמה? רבי אליהו מבאר זאת בארוכה, ותמצית הדברים כך הם:

כאשר עומד האדם מול תאוה או מול חטא וקשה לו ההתגברות עליה, אין די לו ההכרה והידיעה השכלית על מציאות הבורא, כדי שאכן יוכל לעמוד כגיבור חסון בשעה שהיא מתעוררת בליבו. כי אדם אשר התרגל לחיות על פי מידותיו ותאוותיו, ולא שם ליבו לכבוש משברי היצר, ירוץ אחר התאוה והדמיון, גם אם שכלו יגיד לו שרע ומר יהיה סופו. הוא ילך שובב בדרך ליבו, וישקע לשאול מטה.

הדרך היחידה שבאמצעותה יוכל האדם להתגבר על יצרו, הוא כאשר ישיב אל ליבו את הידיעה השכלית, וזאת על ידי עבודה תמידית ועקבית. בלא עבודה ועמל להשיב אל הלב לא תועיל לו ידיעת האמת, כאשר בליבו שתולה התאוה על כל אגפיה והיא עלולה לגבור בסוף. רק על ידי כך שיוציא אל הפועל את הידיעה, ויעורר את הרגשי הלב, לאחוז באותה הידיעה ולחיות לאורה ועל פיה, יהיו בו כוחות נפש נכונים להתגבר על הרצון והתאוה לחטוא.

המלכים הללו, מסביר רבי אליהו, הגם שהתפעלו מאוד מהניסים הגדולים שנעשו לאברהם ואמנם הוקירוהו על כך, אבל שינוי מהותי בנפש לא נגרם להם, כי לא עשו אתם כלום. הם לא ביקשו להשתנות בגלל אותה התפעלות, ואכן היא חלפה עברה כשם שבאה. כי התפעלות רגעית מבלי לעשות על ידה שינוי טוב שישליך על כל מהלך חייו של המתפעל אין לה כל משמעות, אחרת היא תחלוף כשם שבאה ולא תפיק שום תועלת ממשית.

לזאת מדגיש הרמב"ם את כל הפעולות הנפלאות שעשה אברהם מיד כאשר הכיר את בוראו. לפי שזה הוא העיקר הגדול שבעטיו הצליח לשתול את האמונה בליבו. מיד כשהגיע להתפעלות ולראיה בחוש את מציאות הבורא מיד עשה שינוי למעשה, שיבר פסילים וקרא בשם השם, ולכן היה לזה קיום מעשי.

לעומתו כל אותם אלפים ורבבות שהאמינו בה' בזכותו, לא היה להם קיום ונכחדו לבסוף, בגלל שלא עשו שינוי מעשי מידי. כלומר, את הידיעת היום' הם אמנם קיימו, אך את

בגמרא (נדרים לב) מובאות שתי דעות מי היו אותם חניכים של אברהם אבינו. לדעת תנא אחד היו אלו שלוש מאות ושמונה עשרה חניכים ממש שגדלו בביתו של אברהם אבינו כבנים, ולדעת תנא אחר היה זה אליעזר עבדו בלבד. אם נתבונן בעומק הדברים ניווכח שפעולת הנצחון של אברהם כנגד חמשת המלכים היתה תופעה על טבעית, ובבחינת נס גלוי ממש. בין אם נאמר שיצא למלחמה עם שלוש מאות ושמונה עשרה חניכים, ובוודאי ובוודאי אם נאמר שיצא עם אליעזר עבדו לבדו.

הלוא העמים שנלחם בהם היו גיבורים עצומים, שהצליחו להפיל את חיתתם על כל העולם כולו. ראה ברש"י (דברים ב) שכתב: "רפאים - על שם שכל הרואה אותם ידיו מתרפות. אימים - על שם שאימתם מוטלת על הבריות". את הגיבורים הללו הצליחו כדלעומד והמלכים אשר איתו לנצחם בגבורה גדולה, ולבסוף בא אברהם אבינו רק עם חניכי ביתו ונצחם בקלי קלות. ולא זו בלבד, אלא חז"ל אומרים (תענית כא) שנעשו ניסים ונפלאות לאברהם אבינו, כאשר זרק עפר ואבנים לרוח והם נהפכו לחרבות וחיצים שהרגו באויביהם. הרי שכל מלחמתו של אברהם אבינו היתה בדרך נס גלוי למעלה מדרך הטבע. ואכן רוב אומות העולם הכירו בכח האלוקי העל טבעי שמפעמת בו, וכיבדוהו וקילסוהו בכבוד גדול. (-) כפי המתואר במדרש רבה כאן).

יש לשאול שאלה עצומה

בהתאם לכל זאת, יש לשאול שאלה עצומה המתבקשת מאליה. כך מעורר המשגיח הגה"צ רבי אליהו לופיאן זצ"ל, במלוא החדות בספרו 'לב אליהו':

כיצד יתכן שדוקא האומות הללו כסדום ועמורה שראו בעיניהם את יד ה' המכוונת את פעולותיו של אברהם לא השתנה אצלם מאומה? כיצד לא לקחו מוסר לעצמם לאחר ראיית ניסים אלו? הלוא נוכחו בעיני בשר כי יש אדון לעולם המשלם רע לעושי רעה? וכיצד המשיכו לנהוג באותה השחתה ובעשיית אותם חטאים כבדים עד אשר איבדו כל

המשגיח הגה"צ רבי דן סגל שליט"א סיפר, כי פעם קנו בביתו של המשגיח רבי יחזקאל לוינסטיין זצ"ל מכשיר 'פרימוס' (מכונת בישול הבוערת על נפט), ולמכונה נלוותה חוברת הדרכה מוסברת ומפורטת לפרטי פרטים כיצד יש להשתמש במכשיר ובאי אלו אופנים. המשגיח שם ליבו לאותה חוברת ועלעל בה קלות. לאחר מספר רגעים ננער והגיב: "נו! מכאן ראייה לתורה מן השמים". השתוממו השומעים: "מה הראיה?" והוא הסביר כך: "הלא אדם רגיל שיתבונן קצת בעיניו איך להשתמש במכשיר זה, יכול להבין זאת בכוחות עצמו. אין כאן הרבה לומדות, לא טמון כאן עומק מיוחד. אדרבה צריכים להיות חסרי דעה להיכשל בהפעלת מכשיר פשוט זה - 'ולמרות זאת, כל חברה שמכבדת את עצמה כראוי, יודעת שהיא מחוייבת לכתוב הוראות מפורטות. משום שהשכל הבריא והפשוט מורה שכאשר מביאים לאדם חפץ כל שהוא, לא סומכים על הבנתו וחכמתו אלא פשוט מראים לו כיצד להשתמש בחפץ - 'אם כן? חישבו לרגע!' המשגיח המשגיח במתק דבריו, 'אם למכשיר כל כך פשוט כותבים לו הוראות שימוש, כיצד יתכן שהאדם נזרק לתוך בריאה גדולה ועצומה שכזו, ולא ינתנו לו הוראות ברורות וחד משמעיות כיצד להשתמש בה?! איך זה יתכן שלא יורו לו מה טוב עבורו ומה לו? מה היא ההנהגה הנכונה לנהוג בבריאה ומה מקלקל אותה?! הרי שההגיון הפשוט מורה שוודאי קיבל האדם הוראות ברורות כיצד לנהוג! 'נו, אז יש לנו ראייה פשוטה מה'פרימוס' שתורה מן השמים היא! רק אנשים גדולים, אנשי אמנה, כמו המשגיח זצ"ל, שכל חייהם היו שוים לטובה באמונה 'יודעת, בהתבוננות מתמדת על תכליתם, זכו לכך שכאשר מסתכלים על 'פרימוס' קיבלו חיזוק באמונה. כשאדם חי עם אמונה, בכל דבר הוא רואה אמונה!

(קטעים מלוקטים מתוך 'אוצרותיהם אמלא')

'השיבות אל לבבך' הם הזניחו, בשונה מאברהם! הגאון רבי יצחק שיינר זצ"ל, ראש ישיבת קמניץ, היה רגיל לומר שיש הבדל בין ה'ידעת היום' ל'השיבות אל לבבך'. בסדר כתיבתם הם אמנם צמודים זה לזה, אך במציאות הם קיימים במרחק של קילומטרים רבים האחד מן השני, ועל האדם מוטלת עבודה תמידית ורצופה לקרב אותם.

סיפור אחד התלמידים הקרובים עובדה נפלאה

סיפר אחד התלמידים הקרובים עובדה נפלאה ומאלפת אודותיו של מרן ראש הישיבה הגרא"מ שך זצ"ל, פעם נסע מרן הרב שך לשפת הים לצורך בריאותו. כשהוא שב משם הוא היה נסער ונרגש. תלמיד קרוב שנכנס אליו באותה שעה וחש כי הרב מחפש מישהו לשפוך לפניו את לבו המלא עד גדותיו, התקרב אליו. וכה זכה לשמוע ממנו: "מי שם גבול לים - האומר לים עד פה תבוא?!... מי ברא אלה?!...!" והמשיך הרב שך לצייר בפניו במילים פשוטות את מראהו המדהים והמרהיב של הים הגדול הצווח בסערות גליו, וקורא בקול מים רבים אדירים: 'יש מנהיג לבירה! 'ירעם הים ומלואו! - מי מנווט את כל הים הענק הזה?! היש בירה בלא בעל לבירה?!... 'עושה שמים וארץ את הים ואת כל אשר בו! 'יש בריאה שלימה בים... מי עשה כל זאת? הרי רואים בחוש את 'בורא עולם! הדמעות זלגו על פניו הקדושות בזו אחר זו, ונפלו ובאו על הגמרא הפתוחה. התפעלות כזו לא ראו על מרן הרב שך זמן רב, עד שלפתע התפרץ ואמר בקול רווי השתוקקות: "אני אומר לך... אם הקדוש ברוך-הוא היה אומר לי תקפוצ לים למען שמי, הייתי קופץ בשמחה..." כך בכל דבר ראה את היצירה הנפלאה של הקדוש ברוך-הוא!

המשגיח הגה"צ רבי דן סגל שליט"א סיפר

המשגיח הגה"צ רבי יחזקאל לוינסטיין זצ"ל, היה עיקר עסקו הרוחני הולך ועוסק סביב האמונה. כל ימי חייו היו חטיבה אחת של עבודה והשתלמות להחדיר בלב את הידיעה הפשוטה ואת עיקרי יסודות האמונה. וכבר ידוע שמרן ה'חזון-איש' זצ"ל הגדירו כמי שממשש את האמונה בידיו! המשגיח היה רגיל לומר שאנשים טועים בכך שחושבים שהאמונה כבר נמצאת בנו. זה איננו נכון כי יתכן שהכל הוא מצד ההרגל הדמיון והטבע, ואין ללב כל שייכות אמיתית לאמונה. אלא על האדם מוטלת חובה להשקיע ולעמול ללא הרף עד שיעשה בעיניו הכל כחוש! שירגיש את האמונה כדבר מוחש ומציאותי ממש!

ישבתי בחקירה במשטרת ירושלים, החוקרים משתמשים שם בכל, להכניס ללחץ, כדי שיתבלבל ויגיד דברים שעדיף לא לומר אותם. ואני ישבתי שם - רגוע, מחייך, הם לא הבינו מה קורה

הגאון רבי ישעיהו הבר זצ"ל על נסיונות, אמונה ובטחון

לִפְּנֵי מֶלֶךְ מֶלֶךְ (ב) עֲשָׂרָה נְסִיוֹנוֹת נִתְּנָה אֲבִירָהּ אֲבִינוּ עָלֵינוּ הַשְּׁלוֹם, וְעַמְּדוּ בְּכֻלָּם לְהוֹדִיעַ כְּמָה חֲפָתוֹ שֶׁל אֲבִירָהּ אֲבִינוּ עָלֵינוּ הַשְּׁלוֹם (אבות פרק ג')

כשאנו בפרשת לך לך ועשרת הנסיונות שהתנסה אברהם אבינו וכדברי המשנה 'להודיע כמה חפצו של אברהם אבינו עליו השלום', נזכרתי באדם מורם מעם בעל נסיונות לא פשוטים שעמד בהם באצילות רבה, וזכה לקדש שם שמים. וזהו הגאון הרב ישעיהו הבר זצ"ל מקים ארגון 'מתנת חיים' להשתלת כליות.

חיייו היו התמודדות לא פשוטה, מהמתנה ארוכה לזכות לזרעא חיה וקיימא, טיפולי דיאליזה, השתלת כליות, ומעצר קשה בעלילות שוא, מאלה שלא ראו בעין יפה את ההליך ההתנדבותי של השתלת כליות, כשגם מכר יצא ללא רבב. אנו מביאים כאן שיחה מרתקת על אמונה, בטחון, ותפילה, דברים שמעידים על תעצומות הנפש של הרב הבר. הדברים נאמרו בועד שמסר לתלמידיו בישיבת 'נתיבות אביעזר' - (וולפסון).

'צריכים לדעת שהחיים שלנו מלאים בהמון קשיים, הביטוי הכי נכון לחיים שלנו בעוה"ז הוא "נווה התלאות". תדעו לכם שעברתי בחיים הרבה, וכמעט שלא מש מפני חיוך, להגיד שתמיד הייתי בשמחה אני לא יכול - היו ימים שהייתי עצוב, והיו ימים שהייתי שבור, ברוך השם, אף פעם לא הייתי מדוכא. "נווה התלאות" הוא לא משהו רע - הוא משהו בונה. אני אסביר - בחורים יעשו מסלול הליכה של כמה שעות, בסוף הם גמורים, למה הם עושים את זה - רוצים לצער את עצמם? בשביל האתגר. כשאדם מבין שהחיים הוא אתגר, יותר קל לו לעבור את התלאות שבחיים. יש קבוצה של תורמי כליה שרצים במרתון, בסוף המרתון הם מאושרים, כואבים להם הרגליים, השרירים, הכל - והם מאושרים, זאת אומרת - אנחנו לא עצובים מסבל וצער, הכל תלוי איך לוקחים אותו, צריכים לקחת את החיים כמסלול של אתגרים. יותר מזה, מי שעובר את החיים כשהכל מרופד בשבילו, בדרך כלל חסר לו שמחת חיים, יש בעולם "בני עשירים",

כלומר לא אותם שהשיגו את העושר בעצמם, אלא שקיבלו את הכל חנם מהורים שלהם, בדרך כלל הם זקוקים לטיפול פסיכיאטרי, כי אין להם סיפוק בחיים. אדם שלא צריך להתמודד בחיים, יהיה חסר לו סיפוק, אנחנו, אין לנו את הבעיה הזו, אנחנו בחיים שלנו מאתגרים את עצמינו להגיע להשגות רוחניות בלימוד, ביגיעת התורה ובידיעת התורה, ובתפילה, ממילא יש לנו סיפוק ממה שהשגנו, מי שמשקיע להשיג יותר ברוחניות, יהיה לו יותר סיפוק.

רק מתוך קושי והתמודדות מגיעים להישגים. ישנה מדינה אחת שלא מתמודדת עם שום קושי בעולם, מעולם לא היה שם מלחמה, אף פעם לא היו שם אסונות טבע. יש להם משאבי טבע - היא מדינה עשירה, החדשות שם הם ממש משעממים, יום אחד של חדשות כאן בארץ הם יותר מעניינים מכל החדשות של שנה שם. המדינה הזו היא שווייץ.

מהמדינה הזו לא צמח מעולם שום אדם גדול, (אני מדבר במושגים של הגויים) לא יצא משם שום מדען בעל שם עולמי, שום אמן, שום מוזיקאי מפורסם, או רופא בכיר, שום דבר שנחשב הישג, לא יצא משם. הראיה - שכמעט אף פעם לא זכו משם לפרס נובל, לעומת זאת, העם היהודי שנרדף וסבל במשך כל השנים, זכו לאחוז נכבד מפרסי הנובל, גם מאומות העולם, שאר האומות שהתמודדו עם כל מיני קשיים, יצאו מהם אנשים גדולים (במושגים שלהם).

הסוד של התפילות לבקוע שערי שמים

חז"ל אומרים לנו שבפרק כ"ב בתהילים מתוארת תפילתה של אסתר המלכה לפני שנכנסה לאחשוורוש. כתוב שם: "הצילה מחרב נפשי, מיד כלב יחידתי. הושיעני מפי אריה." מבואר בגמ' במגילה שבהתחלה היא כינתה אחשוורוש 'כלב', והיא לא נענתה. אחר כך היא כינתה אותו 'אריה', ואז היא נענתה. מה ההבדל בין 'כלב' ל'אריה'? דמיון שאתה הולך ברחוב ומולך מגיע איזה כלב, אתה לוקח ענף או אבן על מנת להבריא אותו. כמובן שאתה גם מתפלל להצליח. אבל אם

אתה הולך, ופתאום רואה מולך אריה, ברור לך שאין מה לעשות. אתה מתחנן ומתפלל. המאפיין של תפילה זו היא ההכרה ששום דבר לא יכול לעזור, רק הקב"ה יכול לעזור. כשאסתר הגיעה להכרה ששום דבר לא יכול לעזור חוץ מהקב"ה, היא פיתחה תלות בה' נענתה. תפילה כזו - מנצחת.

שלוש עשרה שנים אחרי שנולד בני

שלוש עשרה שנים אחרי שנולד בני, נולדה ב"ה בתי. בקידוש שערכנו, הסברתי את המהלך שאנחנו מדברים עליו. סיפרתי שם סיפור על רופא יהודי בגרמניה שהיה מאד מסור ליהודי הקהילה שם. פעם הגיעה אליו אשה לבקש שימהר לבוא לרפא את אביה. במקום למהר כדרכו, הוא התמהמה. האשה האיצה בו למהר, והוא התעסק בפרטי הלבוש שלו וכדומה. עד שראתה שהוא לא ממחר, והיא פנתה להקב"ה ואמרה: "אפילו הרופא לא מגיע לעזור, רק אתה יכול לעזור לי." כשהוא שמע את זה, מיהר לרוץ לטפל בחולה. אחר כך הוא הסביר את מעשיו לאשה. הבנתי מהתיאור שלך על המצב, שמצבו של אביך אנוש, ואין דרך טבעית שאוכל לעזור לו. ידעתי שאין דרך שינצל אלא על ידי תפילה מתוך הכרה שרק הקב"ה יכול לעזור ואת לא יכולה לתלות תקוות בי. ברגע ששמעתי כזו תפילה, רצתי לעזור, כי ידעתי שעכשיו יש לו תקוה.

רבתי, תזכרו את היסוד הזה לכל החיים. רבים יגיעו למצבים שיצטרכו להשתמש בו. כשאדם מגיע למצב שהוא מכיר שאין מי שיכול לעזור, רק הקב"ה, זו התפילה העוצמתית ביותר שיש. כשמגיע אותו רגע - תנצל אותו. לא חייב להיות על ידי נוסח קבוע שחז"ל תיקנו, יכול להיות במילים שלכם. פשוט - תדבר עם הריבוננו של עולם.

ישבתי בחקירה במשטרת ירושלים

יצא לי בס"ד לעבור כמה מאורעות בחיים שלי עם היסוד הזה. לימים, נצרכתי לעבור דיאליזה. אחר כך הייתי במעצר בית, עברתי חקירה משטרתית. זה היה ה'פטנט' שלי ההכרה שאין עוד מלבדו, וכך הצלחתי לעבור את כל זה.

ישבתי בחקירה במשטרת ירושלים במתחם מוריה, החוקרים משתמשים שם בכל הכלים שעומדים לרשותם להכניס את הנאשם ללחץ, כדי שיתבלבל ויגיד דברים שעדיף לא לומר אותם. ואני ישבתי שם - רגוע, מחייך, מדבר איתם בנעימות, מתבדח איתם. הם לא הבינו מה קורה איתי. איפה הלחץ, הפחד, המחשבות על מה יהיה.

הנפש החיים כתב (שער ג) "ובאמת הוא ענין גדול וסגולה נפלאה... כשהאדם קובע בלבו לאמר, הלא ה' הוא האלוקים האמיתי, ואין עוד מלבדו יתברך שום כח בעולם וכל העולמות כלל." זהו סגולת המנוחת הנפש של הבוטח בהקב"ה. הוא יודע שאף אחד לא יכול להזיק לו, ולא לעזור לו - רק הקב"ה. אבל אני מדגיש - לא קל להגיע להכרה הזו, שממש מרגישים שרק ה' יכול לעזור. זה דורש עבודה. כל אחד צריך לעבוד על זה לפי סגנונו. אי אפשר להגיע ביום אחד להרגשה כזו. אני מציע שאדם יחזיק פנקס, ובאותו פנקס ירשום לעצמו כל מיני אירועים שהוא ראה השגחה בחיים שלו. לא חייבים להיות מקרים דרמטיים, כמו שהוא איחר אוטובוס אשר נקלע לתאונה או משהו בסדר גודל כזה. אלא שירשום את הדברים הקטנים בחיים, שכשמתבוננים בהם מתוך הבנה שהקב"ה מנהל את החיים שלנו, רואים את יד ה'.

הבוטח הוא המאושר עלי חלד. החיים של הבוטח הם חיים רגועים. הוא לא רב עם אנשים. אם מישור רודף אותו הוא חושב לעצמו 'האלוקים אמר לו קלל', הוא מבין שאשתו לא היא שמעצבת אותו, אלא היא שליחה של הקב"ה. הלואי שאדם ירגיש כך כל החיים.

כשאדם יצליח להגיע למדרגה זו, הוא מבין אחרת כל התלאות של החיים. אבד לו סכום כסף, התפתחה אצלו ציפורן חודרנית, הדוד שמש התקלקל - הוא חי בהבנה שהכל מאת ה'. הוא מקבל את כל התלאות מתוך רוגע כיון שהוא יודע שהכל מאת ה', לרומם אותו או לנסות אותו או לסיבה אחרת. זו המדרגה שבעל 'חובת הלבבות' מכנה 'מנוחת הנפש של בעל הביטחון'.

זה הפיתרון הכי כולל למרבית הכאבים שיש בעולם. האדם אמנם יבכה כי כואב לו. אבל בנפשו הוא יהיה רגוע. מי שיעבוד על עצמו בזה, כל החיים שלו נראים אחרת.

(הדברים מובאים כלשונם כפי שפורסם בחוברת 'בנתיבות', פסח תשפ"ו)

אני עומד שם על קוצים, והוא ממשיך: "אתה מצלם? כן? אתה מצלם?"

מאת: חיים שלום סויפער

זה קרה לי בדיוק לפני חודש, יומיים לפני חג הסוכות. יום לחוץ של ערב חג: הסוכה בחצר עוד לא לגמרי גמורה, אתרוג עדיין אין לי, מהבית קיבלתי רשימת קניות באורך הגלות, והראש מלא בתיכוננים מה עוד צריך להספיק לפני שהחג נכנס.

החלטתי לפתוח את הבוקר בקנייה גדולה באחת הרשתות. רצתי מוקדם כדי לגמור עם זה צ'יק-צ'ק, אבל מתברר שכבר קידמוני החכמים... בלאגן בכניסה, חניות פקוקות, עגלות נחטפות. מזיע ומתנשף, נכנסתי סוף סוף והתחלתי למלא את העגלה.

הגעתי למחלקת החלב, ואיך שאני עומד ליד המקרר - ניגש אלי אחד מעובדי הרשת עם מצלמה ביד, ומבקש: "סליחה, תוכל לצלם ולהסריט אותי רגע?". נו, זה בדיוק מה שהיה חסר לי עכשיו... אבל לא נעים. אמרתי לעצמי: טוב, נעשה לו את זה מהר ונמשיך. אלא שאז התברר שלא תמונה ולא רגע... נבחרתי על ידו, בלי שום הודעה מוקדמת, להפיק סרט דוקומנטרי של ממש על חייו הקשים בעבודה.

הוא מתחיל להעמיס קרטונים של חלב למקרר, עוד ארגז ועוד ארגז, ומסביר למצלמה כמה שוקל כל ארגז וכמה מהר הוא צריך לעשות את זה... המקרר היה ריק, עוד ארגז ועוד ארגז והוא מתמלא.

אני עומד שם על קוצים, והוא ממשיך: "אתה מצלם? כן! אתה מצלם?" נגמרו הקרטונים, עברנו לארגזים עם שקיות חלב. שופך עוד ארגז, ועוד ארגז, ואני מרגיש איך הסבלנות שלי פשוט פוקעת. עוד צילום ואני לא מאמין לסיטואציה שנחתה עלי. בינתיים עוברים במעבר כמה מכרים, עוצרים להסתכל כאילו משהו קרה לי - מה האברך הזה עומד ומסריט פה עכשיו באמצע הלחץ של ערב חג? והוא לא עוצר: "עכשיו שקיות השוק! תראו כמה שקיות יש בכל חבילה... תראו כמה אני עובד קשה... אני כבר 3 שנים ככה כל היום, כמה אני סוחב!". הנאום נמשך. סיימנו עם השוק, והוא כבר בקופסאות הגבינה: "אתה מצלם, כן?". באותו רגע הבנתי שזה עומד להיות סיפור ארוך. הגעתי לקצה, וכבר עמדתי לפתוח את הפה ולהגיד לו: "תשמע, מחילה, אבל זה ממש לא מתאים לי כרגע, אני חייב לרוץ".

ואז, בבת אחת, הבזיקה בי מחשבה: הקב"ה רצה לזכות אותך במצווה של חסד עם אדם מסכן. מכל מאות האנשים שמסתובבים ורצים עכשיו בחנות - דווקא אתה נבחרת למצווה הזאת! תשמח! אתה יומיים אחרי יום כיפור, מה יותר טוב ממצווה כזאת! באותו רגע חל המהפך.

- "אני נבחרתי ע"י הקב"ה יותר מכולם כאן" --- החלטתי לקפוץ על המציאה כמוצא שלל רב: הסבלנות חזרה ברגע, והמתח נעלם. התחלתי לכוון אותו ברצינות: "רגע, את זה נעשה שוב, לא יצא טוב", התחלתי לשחק עם הזום, לתפוס זוויות מחמאות יותר, וכך הפכתי לצלם מקצועי לעת מצוא. נתתי לו את כל הבמה והלב. כשזה נגמר, הצצתי בשעון: בדיוק 6 דקות. זה הכול. משימה שבתחילתה נראתה לי כמו נצח בלתי נגמר שמערער אותי לגמרי, ארכה בסך הכל שש דקות - והסתיימה בשמחה ובסיפוק עצום. יצאתי מהחנות בהרגשה מרוממת, עם מחשבה אחת שלא עוזבת: איך דווקא אותי, מתוך כולם, בחר הקב"ה למצווה הזאת.

תמונת אילוסטרציה

מדוע אסור למנות את ישראל

אֲשֶׁר אִם יוֹכַל אִישׁ לְמִנּוֹת אֶת
עַפְרַיִם הָאֶרֶץ (י"א)

הרמ"א (בתורת העולה) כותב שהובטח לאברהם שזרעו יהיה כעפר הארץ, וכן ביעקב כתוב ושמתי את זרעך כחול הים אשר לא יספר, ואם ישראל נמנים מראים שאינם זרע אברהם ויעקב אשר לא יספר, ועל כן הנגף שולט במנין.

רש"י בתחילת פרשת כי תשא אומר שהמנין שולט בו עין הרע. המהרי"ט בספרו צפנת פענח שטעם האיסור שנאסר למנות את ישראל הוא שישיראל צריך שיהיה בהם אחדות גמור, והמנין מורה על הפירוד והחילוק, ולזה אמרה תורה כי תשא וכו' ונתנו איש כופר נפשו, לפי שבראשונה היחידים מתקיימים בזכות הרבים אע"פ שיש בהם עוונות, אבל כשהם מחולקים צריכים כופר נפש לכפר עוונותיהם, ולפיכך הכלל אי אפשר להימנות בשום ענין.

מהפכת הלשון שכבשה את הישיבות והכוללים:

מאות ערכות "בין אדם לחבירו"

ידי שהמידות יותר מתוקנות כך יזכה יותר לתורה * כיצד יתכן שלפעמים רואים אנשים בני תורה הנזהרים מחטאים, שנכשלים בעונות חמורים של בין אדם לחבירו כגון לבייש את השני או אונאת דברים וכד'.

* האם לכבד את האחרים זה בכלל מצות ואהבת לרעך כמוך * שכן או חבר בכולל וכד' שעשה 'שמחה', האם יש חיוב לאחל לו מזל טוב.

וממילא היו מתבטלים כל התלאות

כתב באהבת חסד (ח"ב פ"ד). 'ומה טוב היה... שכולם יזדרזו למצוה זו, ועי"ז היה נתמלא כל העולם כולו במידת החסד וממילא היו מתבטלים כל התלאות וכל הצרות מן העולם'.

בא ותסייע להפיץ ולחזק את מידת החסד.

"כל המזכה את הרבים אין חטא בא על ידו" המעונין לזכות בזכות גדולה זו, ולהיות נציג, יכול לקבל ערכות בחינם כדי לתלותם במקומות ציבוריים, מתאים לתלייה בבתי כנסת בחדר קפה או ליד הברז נטילת ידים וכד', ובשיבות ניתן לתלות בפנימיות או מול הבית מדרש או ליד טלפון ציבורי וכד'. מתאים גם לתלייה במעליות בבנינים. כמו כן מתאים גם לחדר מלמדים ולחדר מורות.

ניתן לקבל את הערכות בסניפים רבים ברחבי הארץ,

ירושלים - ישיבת מיר 0533165655 רמת שלמה 025865653 רבינו גרשום 27 טל 0533105891 **מודיעין עילית** - רח' שדי חמד 8 טל' 089474333 רח' יהודה הנשיא 12 0534108967 רח' נתיבות שלום 18 טל 089113355 כולל סורצקין 0527176634 **בני ברק** - רחוב סוקלוב 6 טל 036189607 רח' הרב קוק 0583289906 רח' עוזיאל 54 טל 036716948 גבעת פנחס 13 0548500803 **אחיסמך** 0548427897 **בית שמש** - 028060022 **ביתר** - רח' בן איש חי 0583204134 גבעה ה 0533104603 **אשדוד** - (מבצע חורב) 0583235375 **רכסים** 0533102750 **נתיבות** 0527184987 **עמנואל** - 0548473888

אנו זקוקים לתרומות כדי שנוכל להרחיב את ההפצה, ניתן להקדיש יום לע"נ וכד', המעונין לזכות את הרבים, וכן לבירור פרטים 0527176634

בביקורכם באחת הישיבות הקדושות, בכולל אברכים, או בבית המדרש בשכונתכם, בוודאי הבחנתם בפריט החדש והצבעוני שתפס מקום של כבוד על לוחות המודעות והעמדות המרכזיות. ערכה מרהיבת-עין המציגה מדי יום הלכה למעשה ב"בין אדם לחבירו" - קצרה, שווה לכל נפש, מלווה במקורותיה וחתומים בה דברי חיזוק יומיים המאירים את היום באור חדש.

מאחורי המיזם עומדת בשורה של ממש. מה שהתחיל כיוזמה נקודתית הפך בחודש אלול האחרון לגל אדיר של זכויות: קרוב לאלף ערכות חולקו ברחבי הארץ, והתגובות לא איחרו להגיע. עוד ועוד פניות מראשי ישיבות, רבנים ומתפללים ממשיכות לזרום מכל קצוות הארץ, מבקשים להבטיח את מקומה של הערכה המיוחדת גם בבית המדרש שלהם.

סוד הצלחתן טמון בנוסחה המנצחת: הנגשת ההלכה בצורה חיה ונוגעת למעשה, הלכות נתלבנו על ידי חבר תלמידי חכמים מובחר העוסקים בעניינים אלו יומם ולילה. המיזם, שיוצא לאור במסגרת פעילותה הענפה של "אגודת נוצרי לשון" בשיתוף עם "רשת הכוללים חפץ חיים בעיון", מצליח לעשות את שלא נעשה לפני כן - להפוך את שמירת הלשון והבין אדם לחבירו לחלק חי, יומיומי ומרתק בסדר היום של לומדי התורה.

להלן כמה שאלות לדוגמא

* האם מצוות "והלכת בדרכיו" היא לעשות 'פעולות' של הטבה וחסד, או לתקן את מידותיו שיהיה לו 'טבע' רחום וחנון.

* האם אדם שנזהר שלא להוציא מפיו שום שקר, או הנזהר מאיסור לשון הרע, מקיים מצות והלכת בדרכיו.

* כיצד יקנה האדם בנפשו את המידות הטובות.

* האם אדם מקבל שכר על טובות שנגרמו על ידו, כגון הנותן צדקה ובזכות זה בני ביתו של העני למדו יותר תורה

* האם יש שייכות בין תיקון המידות ללימוד התורה, שעל

תשמעו סיפור, אני לא בטוח בכלל שמישהו מהקוראים שמע עליהם בחייו. זוהי המלחמה על עשרות מיליארדי דולרים

משוק ההון למלחמה ביצר הרע - משווי של 8 מיליארד דולר ל- 50 מיליארד דולר!!!

וַיֵּצֵא מֶלֶךְ סֹדֶם וּמֶלֶךְ עֲמֹרָה וּמֶלֶךְ אֲדָמָה.... וַיַּעֲרֹכוּ אִתָּם מִלְחָמָה
בְּעֵמֶק הַשְּׂדִים:.... וַיָּנֶסוּ מֶלֶךְ סֹדֶם וְעֲמֹרָה וַיִּפְּלוּ שָׁמָּה וְהַנֶּשֶׁאֲרִים
הָרָה נָסוּ

מאת: אלחנן נתן ליכטיג

כשאנו לומדים בפרשה על המלחמה העקובה מדם בין המלכים, זה מביא אותנו לעניין מחלוקות וסכסוכים. הכתבה הזאת כאן לכאורה לא קשורה בכלל לגליון תורני, אבל מדור זה נועד ללמוד מאירועים בינלאומיים ושוק ההון, שיכול להיות עבורינו אבני דרך ללמוד דברים חשובים.

תשמעו סיפור, אני לא בטוח בכלל שמישהו מהקוראים שמע עליהם בחייו. המלחמה על שוק הכורים הגרעיניים לאספקת אנרגיה.

התחרות הבינלאומית על הקמת תחנות כוח גרעיניות הגיעה בשנים האחרונות לנקודת רתיחה, ובמרכזה עמד אחד המאבקים המשפטיים והמסחריים הטעונים ביותר בתעשייה: הסכסוך בין ענקית האנרגיה האמריקאית **וסטינגהאוז** לבין חברת החשמל הממשלתית של דרום קוריא- **קפקו**.

בבסיס העימות עמדה שאלה של עשרות מיליארדי דולרים וקניין רוחני: למי שייכת הזכות לייצא כורים גרעיניים מדגם מתקדם לשווקים בינלאומיים?

ההיסטוריה של תוכנית הגרעין האזרחית של דרום קוריא נשענת על שיתוף פעולה ארוך שנים עם ארצות הברית. בעבר, סיאול רכשה ידע ותכנונים מווסטינגהאוז (וכן מחברה שנרכשה מאוחר יותר בידי ווסטינגהאוז). על בסיס טכנולוגיות אלו, פיתחה קפקו הקוריאנית כור כוח מתקדם, שנחשב לאחד המובילים והאמינים בעולם. נקודת השבר ביניהם התרחשה כאשר קפקו הקוריאנית החלה להתמודד במכרזי ענק בינלאומיים באירופה, בפולין ובצ'כיה.

החברה האמריקאית טענה כי הכור המתקדם כולל רכיבים טכנולוגיים וקניין רוחני מקורי שלה. משום כך,

על פי דיני הפיקוח על הייצוא בארה"ב, דרום קוריא מחויבת לקבל את אישור וסטינגהאוז ואת אישור הממשל האמריקאי לפני כל מכירה למדינה שלישית.

הקוריאנים טענו, לעומת זאת, כי במשך עשורים פיתחו גרסאות עצמאיות לחלוטין, החליפו את כל רכיבי הליבה בטכנולוגיה קוריאנית מקורית, ועל כן מדובר במוצר קוריאני עצמאי שאינו כפוף למגבלות הייצוא האמריקאיות.

וסטינגהאוז תביעה רשמית בארה"ב נגד קפקו

לפני 4 שנים הגישה וסטינגהאוז תביעה בארה"ב נגד קפקו כדי לחסום את הייצוא לפולין ולצ'כיה, והקוריאנים פתחו בהליכי בורות נגדיים.

הסכסוך החריף כאשר קוריא זכתה ביתרון מובהק במכרז להקמת כורים גרעיניים בצ'כיה ווסטינגהאוז עירערה על ההחלטה בפני הרשויות בצ'כיה וטענה כי לקוריאנים אין את הזכויות החוקיות לספק את הטכנולוגיה. המשבר חרג במהירות מגבולותיהן של שתי חברות מסחריות והפך לסוגיה דיפלומטית סבוכה בין המדינות.

הסכסוך איים לשתק את שני הצדדים ולפתוח את הדלת לרוסיה וסין המתחרים בשוק הגרעין הבינלאומי. לאחר לחצים דיפלומטיים כבדים מצד וושינגטון וסיאול, וסדרה של פסיקות ביניים של בתי משפט בארה"ב, הגיעו הצדדים להבנה: פשרה עסקית עדיפה על מלחמת התשה משפטית. ההבנות שהושגו בין וסטינגהאוז, קפקו וממשלותיהן עיגנו מתווה פעולה משותף:

הוסכם על מנגנון פיצוי ותמלוגים עבור פרויקטים בינלאומיים שבהם ייעשה שימוש בטכנולוגיות המשותפות. במקום להתחרות חזיתית, החברות הסכימו על שילוב כוחות.

משווי של 8 מיליארד דולר ל 50 מיליארד דולר!!

ההסדר בין וסטינגהאוז לקפקו יצר "ברית גרעינית" מערבית מחודשת. במקום לכלות את כוחותיהן בבתי משפט, שתי מעצמות האנרגיה פינו את הדרך לשיתוף

פעולה תעשייתית, המאפשר להן להתמודד יחד על חוץ ענק גלובליים ולבלום את ההשתלטות הסינית והרוסית על שוק האנרגיה הגרעינית בעולם.

ההסכם סולל את הדרך לחלוקת עבודה ולחוזים משותפים בהיקף של עשרות עד מאות מיליארדי דולרים. ומה קורה עכשיו?

שימו לב סיום הסכסוך המשפטי והחתימה על הסדר שיתוף הפעולה מול הקוריאנים הזניק את שוויה והערכת השוק של **וסטינגהאוז משווי של 8 מילארד דולר ל 50 מילארד דולר!!!**

לפני כמה שנים כשווסטינגהאוז נרכשה על ידי קרן התשתיות **ברוקפילד** וענקית האורניום הקנדית קמקו, העסקה בוצעה לפי שווי של כ- **8.2 מיליארד דולר** כולל חוב. בקרוב עם סיום הסכסוכים חברת **וסטינגהאוז** יוצאת להנפקה ציבורית בבורסה וכבר עכשיו השווי שמעניקים להם הוא כ- 50 מיליארד דולר...

אז מה זה קשור אלינו...

בפרשה שלנו, במלחמת ארבעת המלכים את החמישה אנו רואים מאבק על שליטה, כבוד וממון. התוצאה של מלחמות אלו ידועה - **"וְעַמְקֵי הַשְּׂדִים בְּאֶרֶת בְּאֶרֶת חֹמֶר, וַיִּגְסוּ מֶלֶךְ סֹדֶם וְעַמְרָה וַיִּפְּלוּ שָׁמָּה"**. זהו טבעה של מלחמת כוח: גם המנצחים וגם המנוצחים שוקעים בבוץ ובטיט של ההרס, השנאה והאובדן. כששני צדדים מתעקשים **"להקיז דם"** עד הסוף כדי להוכיח מי החזק - כולם מפסידים, וסופם ליפול יחד בבארות החימר. ולעומתם - אברהם אבינו.

וַיֹּאמֶר אַבְרָם אֶל לוֹט אֵל נָא תְּהִי מְרִיבָה בֵּינִי וּבֵינֶיךָ וּבֵין רְעִי וּבֵין רְעִיךָ כִּי אֲנִישִׁים אֲחִים אֲנַחְנוּ: הֲלֹא כָל הָאָרֶץ לִפְנֵיךָ ..

כאשר מתעוררת מריבה בין רועי אברהם לרועי לוט על רקע חמור ביותר של גזל וערכים, אברהם אבינו אינו פותח במסע כיבוש ואינו מתעקש להוכיח את זכויותיו. הוא היה בעל הכוח, המנהיג הרוחני שכל הארץ הובטחה לו - ובכל זאת הוא פונה בתחנונים - **"אֵל נָא תְּהִי מְרִיבָה בֵּינִי וּבֵין רְעִיךָ... הֲפֹרֵד נָא מֵעָלַי, אִם הַשְּׂמָאל וַאֲיִמָּנָה וְאִם הַיָּמִין וְאֲשַׁמְאִלָּה"**.

אברהם אבינו מלמד אותנו יסוד נצחי: השלום שווה יותר מלהיות צודק. כדי למנוע את הלהבה של המחלוקת, מוכן אברהם לוותר על חבלי ארץ, לתת ללוט לבחור

ראשון את החלק המובחר והשופע, ובלבד שלא ישאר אפילו שמץ של מדון.

אל תוותר על שום שקל, תילחם עד הסוף!

וכאן טמון מוסר השכל אקטואלי לחיינו. סכסוכים הם חלק משגרת החיים - שכנים בבניין על הרחבת בנייה, שותפים לשעבר בעסק שהאמון ביניהם נסדק והחלו להטיח האשמות, ירושות משפחתיות או חברים ותיקים שהשטן ריקד ביניהם. בכל אותם מקרים, היצר הרע לוחש לאדם: **"אתה הרי צודק ב-100%, אל תוותר על שום שקל, תילחם עד הסוף!"**

אמר לי פעם מיישהו חשוב שפועל כמגש, באנחה של ניסיון: אני מאחל לכל שונאיי שיהיו להם כמה תביעות על אחרים בבית הדין - ושהם גם ינצחו בהן...
לכאורה אמירה תמוהה, אך עומק עצום מקופל בה. בתי דין ולהבדיל אלף אלפי הבדלות - בתי משפט מלאים באנשים שיצאו עם **"פסק דין מנצח"** ביד, אך שילמו על כך בבריאות הגוף והנפש, בפירוק משפחות, באיבוד שנות חיים, בהוצאות עתק וברעל פנימי שמכלה את הלב. אין לך נזק גדול מזה, וכדברי הפסוק: **"אֵין הַצָּר שׁוֹהַ בְּנֶזֶק הַמֶּלֶךְ"**. הניצחון בדין הוא לעיתים קרובות אשליה מרה.

אך תורת חיים מלמדת אותנו אחרת: גם כשאתה צודק לחלוטין - תברח מהמלחמה!

הגבורה היהודית אינה נמדדת בהנחת מכות או בכיפוף ידיים של השני, אלא ביכולת לבלום, לוותר להגיע לפשרה, ולסגור את הסכסוך בהסכמה.

ברגע שאדם אומר **"אני מוכן להפסיד מעט ואולי אפילו הרבה ממון כדי להרוויח את השקט הנפשי ואת השלום"**, הוא מתחבר למידתו של אברהם אבינו. וראה זה פלא: מיד לאחר שנפרד לוט מעל אברהם, אומר לו הקדוש ברוך הוא: **"שָׂא נָא עֵינֶיךָ וּרְאֵה... כִּי אֶת כָּל הָאָרֶץ אֲשֶׁר אַתָּה רֹאֶה לָךְ אֶתְנַנָּה וְלִזְרַעַךָ עַד עוֹלָם"**.

אברהם ויתר - ולא רק שלא הפסיד דבר, אלא זכה בהכל. מי שבורח מן המחלוקת, הקב"ה מפצה אותו בכפלי כפליים, אם בממון ואם בבריאות ובברכת הבית. הכוח להגיע להסדר ולסיים סכסוך איננו חולשה - הוא תעצומת הנפש הגדולה ביותר, והוא הצינור היחיד שמביא עמו ברכה, שלווה וטוב לכולם.

הניסיון הקשה של אור כשדים לא מוזכר בפירוש בתורה

הגאון רבי גואל אלקריף שליט"א

הניסיון הקשה של אור כשדים לא מוזכר בפירוש בתורה. שום פסוק לא מספר על הוויכוח שהיה לאברהם אבינו עם נמרוד, ועל מסירות הנפש של אברהם אבינו שהיה מוכן להיזרק לכבשן האש. גם על נס ההצלה של אברהם אבינו לא נכתב בתורה באופן מפורש.

לעומת זאת, התורה מאריכה על הניסיון של "לך לך". לכאורה, הניסיון הזה קל הרבה מהניסיון של אור כשדים. לא זו בלבד שאין בו מסירות נפש, אלא שהובטחו לאברהם אבינו הבטחות גדולות, ואם כן, איזה ניסיון יש כאן?

הגאון רבי חיים פרידלנדר כותב בספר "שפתי חיים" יסוד גדול: כאשר אין ציווי של הקב"ה, ואדם עושה מעשה בגלל שהוא מבין שכך ראוי וצריך לעשות, מעורב במעשה הזה חלק מה"אני" של האדם. ומאחר שהוא מבין בשכלו שכך נכון לעשות, וזו החלטה שלו, קל לו יותר לעשות את המעשה. קשה יותר לאדם לעשות מעשה מסוים, כאשר מצווים עליו לעשות את המעשה, ובפרט אם הוא לא מבין את הסיבות שבגללן נחוץ המעשה, ולא רואה את התוצאות של המעשה. בניסיון של אור כשדים, אברהם אבינו היה מוכן למות על קידוש השם בכבשן האש, אבל לא היה ציווי על כך, ולכן כתבה התורה את כל עניין אור כשדים רק ברמז.

בניסיון של "לך לך" נאמר לאברהם אבינו ציווי, והוא עשה את דבר ה' בלי להבין סיבות ובלי לדעת תוצאות. אברהם אבינו עשה את ציווי ה' בלי שום חשבונות, ובלי לשאול שום שאלות. זו העבודה הקשה ביותר, וזה הניסיון הגדול ביותר. ('שש באמרתך')

ואמר שהוא לא מבין, שהרי עכשיו היה יום כיפור וכולם היו חזקים

מרן רבי גרשון אדלשטיין זצוק"ל

מרן הגרא"מ שך זללה"ה דיבר פעם בתקופה הזו, כחודש לאחר יום כיפור, בפרשת לך לך, ואמר שהוא לא מבין, שהרי עכשיו היה יום כיפור, ובעשרת ימי תשובה ויום כיפור כולם היו חזקים, ודיבר על עצמו, שהיו מחוזקים, וחשבו כל מיני דרכים ועצות להתחזק, עם קבלות מיוחדות, ועכשיו בזמן הזה כבר שכחו את הרושם, וכל ההתעוררות נעלמה, ויש להתבונן מדוע, ומה הסיבה לזה?

ואמר הרב שך, כי הסיבה היא מפני השפעת הסביבה, שנמצאים במקום שלא רואים יראת שמים, ואם לא רואים ולא נזכרים ביראת שמים שוכחים את כל ההתעוררות, כי כך הטבע שאדם מושפע מהסביבה, ואמנם הוא גם משפיע על אחרים, אבל הוא גם מושפע. והביא, שרואים כן אפילו באברהם אבינו, שנאמר לו "לך לך מארצך וממולדתך ומבית אביך", ומה הטעם? כדי להתרחק מעבודה זרה! מארצך, וממולדתך, ומבית אביך, להתרחק מחוץ לארץ ולבוא לארץ ישראל, למרות שכבר היה דבר השם אליו, ואין לתאר גודל מדרגת קדושתו והשגתו, אף על פי כן הוא היה זקוק להתרחק מארצך וממולדתך ומבית אביך, כי בלי זה יתכן שהיה מושפע, ויהיה חסר לו בקדושה, שלא היה יכול להתעלות יותר כמו שהתעלה בארץ ישראל.

ועוד הביא ממה שכתוב בפרשת לך לך "והשם אמר אל אברם אחרי הפרד לוט מעמו", ופירש רש"י שכל זמן שהרשע עמו היה הדיבור פורש ממנו, והיינו כיון שהוא היה יחד עם לוט הרשע, ולוט בתחילה היה צדיק, אבל אחר כך נהיה רשע, וזה השפיע על אברהם אבינו ירידה ממדרגתו שלא היה לו השראת השכינה והיה הדיבור פורש ממנו.

ואמר אז הרב שך, כי העצה כנגד השפעת הסביבה היא ללמוד מוסר, כנגד ההשפעה שמקבלים מהרחוב ומכל הסביבה שלא רואים חיזוק ולא רואים יראת שמים, צריך לחזק את עצמו ולהשפיע על עצמו עם ספרי המוסר! וסיפר כי אצל מרן רבי חיים עוזר היה מונח על השולחן בקביעות ספר מסילת ישרים, רבי חיים עוזר עם כל גאונו וקדושתו וצדקתו, החזיק על השולחן מסילת ישרים ולמד בזה. ובישיבה יש סדרים קבועים, ובהם גם סדר לימוד המוסר שהוא מסדרי הישיבה, והרב שך אמר שמי שלא לומד מוסר בסדרי המוסר אינו יודע מה זה "ישיבה", עד כדי כך.

(שיחה חשון תשס"ג - דרכי החיזוק לך תשפה)

אילו היה אברהם אבינו נותן דעתו על עצמו, מאיזה אדם נולד (אביו תרח)

הגה"צ רבי אלימלך בידרמן שליט"א

ויאמר הקב"ה לא אברהם אבינו נותן דעתו על עצמו, מאיזה אדם נולד (אביו תרח)

ביאור נפלא ביאר הגה"צ רבי מאיר שפירא מלובלין זצוק"ל (בספרו אמרי דעת) שהרי כל בר דעת מכיר בזה שאי אפשר לאדם לספור ולדעת מניין הכוכבים כמה הם, ומכל מקום, כאשר שמע אברהם את ציווי הבורא - 'לספור הכוכבים', מיד החל לספורם בלא לחשוב חשבונות שממילא לא יוכל לספורם ומה לו להתחיל בזה כלל, ועל זה נאמר לו 'כה יהיה זרעך' - רצוני שכך ינהגו בניך אחריו, שלא יתפעלו ממחשבות יאוש, אלא יקפצו אל תוך העבודה ויתחילו עשות את המוטל עליהם, ומפורש אמרו חז"ל 'לא עליך המלאכה לגמור' (אבות ב), והקב"ה כבר ישלים המלאכה כדכתיב (תהילים נז) 'לא-ל גומר עלי'.

וזאת למודעי, כי בשעה שיתחיל האדם לעשות 'פעולה קטנה' לטוב, משם יקל עליו להמשיך בדרך טוב - לעלות עוד ועוד, עד שיגיע לתכליתו הנרצית.

ובכלל זה שלא להתפעל מכל אותם 'נפילות' שכבר היו לו, אלא יתחזק לעשות את המוטל עליו מתוך התחדשות מבלי להביט לאחוריו.

דברים נפלאים כתב כ"ק אדמו"ר מראחמסטריווקא זי"ע בספרו 'אמרות טהורות' (דף ע) בשם הרה"ק ה'זרע קודש' זי"ע, וז"ל - דהנה, אילו היה אברהם אבינו נותן דעתו על עצמו, מאיזה אדם נולד (אביו תרח) ומאיזה מקום שפל הוא בא, היה קשה לו מאוד לחשוב שיש לו מציאות ויכולת כלל לעבוד את השי"ת, כי בכל עת שעלה על זכרוננו מאיזה מקום שפל הוא בא, אז יחשוב בנפשו - מי אני ומה אני חשוב שאהיה ראוי לעבוד את השי"ת. וכן בכל אדם, כאשר יזדמן לפעמים שהוא נופל קצת, אזי הוא עלול לחשוב כן על נפשו, מה אני חשוב שאוכל לעבוד את ה'. ועל זה אמר הקב"ה לאברהם לך לך - לאז יִיךְ אִף פֶּן דִּי זָאָכְן (עזוב עצמך מכל המחשבות הללו) ורק לך לעבוד את השי"ת, מען דאָרף זיך מחזק זיין (צריך להתחזק).

(באר הפרשה' לך לך תשפ"ו)

מי שיחשוב על זה, זה מבהיל

הגאון רבי יעקב חיים סופר שליט"א

Wikipedia

התורה לא מקדימה כמעט מאומה על אברהם אבינו. מלבד כמה פסוקים בודדים עליו, לא מצאנו שום דבר מפורש בתורה על כל הנסיונות שהיו לו מקודם לכן, מה שהיה לו באור כשדים עם נמרוד, המסירות נפש שקפץ לכבשן האש. וגם איך שאברהם אבינו הכיר את הבורא מכוחו, מכוחו לבדו, בלי שום מורה, בלי שום מדריך, גם על זה התורה לא מספרת.

אאמת זהו דבר מבהיל הרעיון למי שמעיין בדבר הזה, יש ילד, ילד! שמתחיל לחקור ולשאול, 'תגידו לי, מי הוא זה ואיזה הוא שברא את הבריאה הזו. וכולם עובדי עבודה זרה, מה הוא ינק מאמו? עבודה זרה. אבא שלו מה המקצוע שלו? בית חרושת לעבודה זרה, הרי בזה עסק תרח, זה היה המקצוע שלו, מייצר ומשווק עבודה זרה לכל דצריך. אז מה הוא חינוך אותו? חינוך אותו בחינוך הזה, יש אלוהים כאלה, ויש אלוהים כאלה, יש עבודה זרה כזו, עבודה זרה כזו, הכל, זה מה שהוא רואה אצל אביו. כשהוא התעורר והקיץ, פתח את עיניו, מה ראה בבית אביו? - איך מייצרים עבודה זרה, יום ולילה לא ישבותו. ועם כל זה הוא חוקר ודורש, ומברר: מי, מי, מי, תגידו לי מי באמת ברא כל אלה.

וזה לא לקח יום אחד של בירור, ומיד הקב"ה נגלה אליו. הרמב"ם בהלכות עבודה זרה (פ"א ה"ג) אומר שרק בגיל ארבעים שנה הכיר אברהם את בוראו [ויש אומרים ארבעים ושמונה שנה], והכוונה שהתחיל לחקור ולדרוש בהיותו ילד קטן כבן שלוש, ורק בהיותו בן ארבעים השלם את הבירור הגדול (כס"מ שם). עשרות שנים היה אברהם אבינו לבדו חוקר ודורש, עד שסוף סוף קנה את כל הדברים הללו.

"מסכת עבודה זרה של אברהם אבינו ארבע מאות פרקים היתה" (ע"ז יד), כלומר, הרבה שיטות היו בה, הרבה דעות, הרבה מהלכים של עבודה זרה, את כולם היה אברהם אבינו צריך לחקור ולדרוש, והכל עשה מעצמו בלי שום מורה ובלי שום מדריך, ובלי כל סיוע, אלא רק כמו שאומר המדרש (מדרש תהילים א'): נעשו כליותיו של אברהם אבינו כשני רבנים ונובעות ומלמדות אותו חכמה, היו מלמדים אותו להתבונן, הכל מדיליה, הכל מכוחו, עד שזוכה למה שזוכה. לא לחינם הקב"ה מכתיר אותו (ישעיה מא) "אברהם אוהבי". אשרי ילוד אשה שהקב"ה נותן לו את התואר הזה שאתה אוהבי. מי שזוכה לדבר הזה שהקב"ה אומר: כן, זה אוהב שלי, אשרי ואשרי חלקו. אז זה עבודה של יום ולילה, של התאמצות, ואחד היה אברהם, נגד כל הבריאה כולה. מי שיחשוב על זה, זה מבהיל.

(גליון 'מגיד דבריו ליעקב' 36)

ביום מן הימים החליט רבי צבי להתפטר מהעבודה בישיבה

הגה"צ רבי יצחק קולדצקי שליט"א: לאחר פטירתו של ראש הישיבה הרב שך זצ"ל, סיפר אחד מחשובי תלמידיו, רבי חיים מרדכי אוזבנד שליט"א, כיום ראש ישיבת 'עטרת שלמה', סיפור נפלא שהיה עד לו בשנות לימודיו בישיבת פוניבז', איך בחכמה

וברגישות כאחת היה הרב שך מועיל ומטיב עם זולתו: אחד העובדים במזכירות הישיבה היה יהודי זקן בשם רבי צבי, שהיה בערך בן-גילו של הרב שך, והרב היה נוהג בו כבוד גדול ומקיים איתו יחסי חברות. אותו יהודי היה נוהג לגשת אל הרב שך בכל בוקר לאחר תפילת שחרית כשהיה עושה את דרכו אל היציאה מבנין הישיבה, ומגיש לו את מכתבי הדואר שהתקבלו במשרד עבורו, ובכל פעם מחדש היה הרב מקדם את פניו בסבר פנים יפות. פותח איתו שיחה נעימה על דא ועל הא, ואף גולש עימו לפעמים לכדי מילי דבדיחותא, כדי לרומם את רוחו ולשמחו.

והנה ביום מן הימים החליט רבי צבי להתפטר מהעבודה בישיבה. היו לו טענות שונות כי העבודה קשה עליו מידי בגילו המתקדם, ושוב כוחותיו אינם עומדים לו עוד להמשיך לייגע את גופו בעבודה כבעבר. רבים מבין אנשי הצוות בישיבה והתלמידים ששמעו מפיו על החלטתו, ניסו לשכנעו להישאר בישיבה, ולו בשביל שתהיה לו תעסוקה ופרנסה לעת זקנותו. אך זה לא עזר.

אך אחד היה שנהג עימו בחכמה רבה ובטוב-לבב, ואכן הצליח לשכנעו למשוך את התפטרותו, היה זה הרב שך. הוא ניגש אליו בחביבות ואמר לו באידיש: "האמת היא שגם אני חשבתי לא פעם לעזוב את הישיבה. התבגרתי והזדקנתי וכבר העבודה הזאת לא בשביל הכוחות שלי. אלא שאחר-כך חשבתי לעצמי שלא כדאי לי הדבר, ואני חושב שגם לך לא כדאי. הרי אנחנו אנשים זקנים, ומי יסתכל עלינו כשנהיה לבד בבית... לכן למרות הכל, למרות הקושי, כדאי להתאמץ ולהישאר. זה כדאי לנו..." כך בחכמה, רגישות וטוב-לב השכיל הרב שך להעמיד את עצמו באותו מצב כביכול שבו עמד רבי צבי, ובגובה-העיניים השמיע לאוזניו את המילים שנצרכו לו כל-כך לשמוע.

(מתוך הספר 'לעשות רצונך')

שלא יצא חילול ד' שהוא קיבל ברכה מרב והיא לא התקיימה

ואברהם מברק' (ב)

רבים העידו שהברכות שבירך מרן הגאון רבי שלמה זלמן אויערבאך זצוק"ל, עשו

רושם והתקיימו בדיוק נפלא למה שבירך. כשדיברו איתו על כך היה אומר שאם זה נכון, הסיבה היא כי הוא מברך בכל לבו. פעם ענה ששמע מרבו הגרא"ז מלצר שלעיתים הקב"ה מקיים ברכותיו גם אם אינו ראוי, זאת מחמת המבקש שלא יצא חילול ד' שהוא קיבל ברכה מרב והיא לא התקיימה.

פעם כשהיתה לו סנדקאות באחד מבתי הכנסת הגדולים בירושלים, והראו לו הגבאים שטח קרוב ששייך לבית הכנסת שאמורים לבנות בו לתועלת הרבים וזה מעוכב זמן רב בבירוקסיה העירונית, וכל ההשתדלויות שעשו לא עזרו. נענה רבינו ובירכם שיוכלו בקרוב ממש לממש את חלומם ולקבל את ההיתר. לא חלפו ימים ספורים והוועדה שדנה בזה התאספה שוב וקיבלה החלטה מיידית לדלג על כל המהמורות ולאפשר להם לבנות במקום.

בשנת תשמ"א עלה יחד עם הגרא"ד רזנטל רב השכונה וציבור המתפללים לגג ביתה של האלמנה הג' שרה חנה דבורקס ע"ה כדי לברך את ברכת החמה. לאחר המעמד נכנס רבינו לביתה (שהיתה אז בת שישים) והודה לה ובירכה שתזכה לברכת החמה הבאה. (שנת תשס"ט בהיותה בת שמונים ושמונה) ברכתו התקיימה והיא האריכה ימים וזכתה לכך ואף האריכה שתים עשרה שנה מעבר לכך.

(מתוך הספר 'גאון ישראל')

והילד התבקש לחזור אחר המלמד ולומר 'כדרלעומר'

וְהָיָה בַּיּוֹם אִמְרָפֶל... כְּדָרְלֵעוֹמֶר מֶלֶךְ שֵׁלֶם (יד)

באחת המערכות על ערכי היהדות בארץ הקודש בשעתו, התלונן אחד בפני מרן הגר"ז סולובייצ'יק גאב"ד בריסק זצ"ל מדוע הוא דוחה את כל הצעות הפשרה שמציעים לו בנושא. ענה לו הרב מבריסק: אספר לך מעשה. היה פעם מלמד תינוקות שלמד עם ילד-קטן פרשת לך-לך, עד שנתקלו במילה 'כדרלעומר', והילד התבקש לחזור אחר המלמד ולומר 'כדרלעומר'. אך הילד התבלבל באותיות ואמר 'כלדרעומר'. המלמד הורה לו לחזור שוב על המילה, אך הפעם טעה ואמר 'כרלדעומר'... ניסיון נוסף הפיק טעות נוספת של המילה 'כדרלעומר'. הילד צירף שוב ושוב את כל האפשרויות השגויות, רק 'כדרלעומר' תקין אחד הוא לא אמר... בשלב זה פקעה סבלנות המלמד שגער בו: תגיד כבר 'כדרלעומר'!... ענה הילד: מה אתה מתעקש? הרי כבר אמרתי, הצעתי כל כך הרבה פשרות, ואמרתי את המילה בכל כך הרבה אופנים, והרבי עדיין מתעקש שכל ההצעות לא טובות...

הפטיר הרב מבריסק ואמר: אותם מציעי פשרות דומים לאותו ילד, מציעים הם הצעות משובשות ומעוותות, ואילו אני בסך הכל מבקש את הדבר האחד הפשוט והנכון...

אנשים פחדו שלא תיכנס לבתיהם

השכן שלי חיתן השבוע את הבן שלו, ב"ה שירבו שמחות בישראל. שעה אחרי שחזר ביתה באמצע הלילה, פרצו לו רכב שקיבל לפני שבוע מהעבודה שלו. ניסו לגנוב ולא הצליחו, אבל הצליחו לעשות נזקים. כאב לב... כשעמד ליד הרכב אז אחד אמר לו 'שיהיה רק על עצים ואבנים'. השני אמר 'הביטוח ישלם', השלישי אמר 'זה בטח עין הרע'...

עין הרע... נזכרתי בסיפור שסיפר מרן הגאון רבי מיכל יהודה ליפקוביץ זצ"ל: (מתוך הספר 'רבי מיכל יהודה' בוולוז'ין, במרחק בתים אחדים מבתינו, התגוררה אשה שבכל מקום שנתנה את עינה- היה ניוזק משהו! היה לה 'עין הרע', למרות שלא כיוונה לשום דבר, היה נגרם נזק. עד כדי כך, שאנשים פחדו שלא תיכנס לבתיהם.

נו, ואם נשאל מה היא אשמה? כן, היא כן אשמה! אילו היתה לומדת מוסר, היתה מהפכת את העין הרעה שלה לעין טובה.

פעם באתי, אל האדמו"ר מגור בעל ה'בית ישראל', בשליחותו של הרב שך

הגה"צ רבי יעקב גלינסקי זצ"ל

פעם באתי, מספר ר' יעקב, אל האדמו"ר מגור בעל ה'בית ישראל' זצוק"ל, בשליחותו של הרב שך זצוק"ל. כיבדני הרבי לשבת, ולא התיישבתי. אמר

לי, "הרב שך שלחך, ושלוcho של אדם כמותו, אני מכבד אותך לשבת". השבתי: "יצא הרבי ידי חובתו, ואני אשאר לעמוד..."

חיך ושאל, "ומה בקשתו של הרב שך?" פרטתי לו מהי בקשתו של הרב שך, ואחר עברתי לנושא אחר, "יש לנו שכנים, ונועצו עמי. הציעו להם שידוך ממשפחה גוראית, והבטחתי לברר עבורם".

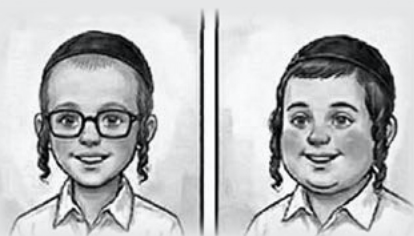
"וכי מאין שאדע?" שאלני הרבי.

"גמרא מפורשת היא, שהרבי יודע!" "איזו גמרא?" "כתוב שבערב יום הכיפורים היו מעבירים לפני הכהן את הקרבנות כדי שיהיה מכיר ורגיל בעבודה, ושעירים לא מעבירים. מדוע? כיוון שאלו באים לכפר על חטאי ישראל, ותחלש דעתו. אבל אם כן, הרי גם הפר בא לכפר על חטאי הכהנים, ומדוע מעבירים אותו? מפני שאם היה יודע על חטא בקרב אחיו הכהנים, היה מחזיר את הכהן בתשובה. מכאן, שמנהיג יודע על חטאי בני עדתו..." חיך ואמר, "ומה ברצונך לדעת?" השבתי: "על אודות יראת השמים של אבי המשפחה".

ענהו הרבי: וכי אשתו אני, או הריבונו של עולם?... ומזה למדתי, מסיים ר' יעקב, שרק שניים יודעים על יראת השמים של האדם: הקדוש ברוך הוא, ואשתו.

ועוד הוכחה לי לכך, מאת חותני היקר, זכר צדיק לברכה. ואספר על כך מחיי האישיים. רבותי, לחתונתי לא קיבלתי מחותני דבר. אני יודע שהיום דורשים דירות, ונדוניה, וקעסט, אני לא קיבלתי כלום, ולא ביקשתי כלום מה כן קיבלתי? את הדבר החשוב מכל: יראת שמים טהורה של בת זוגי, שעל אף ש"חונכה" תחת המגף הקומוניסטי הכפרני, הרי שרוחם של הוריה הטביעו בה יראת שמים חזקה מכל רוח סערה בדמות כפירה ורשע.

(מתוך הספר 'רבי יעקב אומר')

הצדיקים הצעירים

המדור שבו תזכו בעוה"ז והשכר הגדול שמור לעתיד לבוא

בפתח שלנו יש תופעה מפלאה, הלמודים מתחילים תמיד בשעה 8:30 בדיק שויצרי, ואף אחד, אבל אף אחד - לא אחר מעולם!

חיים ויענקי מספרים על הרבה 'שמעון הצדיק' ותעלומת ה'בקר טוב'

הרבה שמעון שמע את דברינו, וחיוך מאיר ואוהב התפשט על פניו.

"ילדים מתוקים שלי", הוא אמר ברכות, "אני מאד מעריך את זה. מחמם את הלב לראות שאתם דואגים לי עם כל כך הרבה מדות טובות. ילדים עם מדות טובות זה הדבר הכי טוב שיכול להיות, אבל, אני אגלה לכם סוד... אני לא עומד שם כדי להלחיץ אתכם או לשמר שלא תאחרו. נדהמנו. "אז למה כן?" שאלנו.

"הסבה היא פשוטה מאד", הסביר הרבה. "אני פשוט רוצה שכל ילד בפתח שלנו יתחיל את היום שלו בשמחה, ולא כשהוא פעוס או עצוב. אתם הרי יודעים איך נראה בקר רגיל בבית - יש לחץ לקום, להתארגן, למצא את הגרביים, לקחת אכל, להספיק להסעה ולרוץ לחידר. הרבה פעמים הלחץ הזה גורם לילדים להגיע ללמודים מתוחים ולא רגועים."

לזה אני אומר 'בוקר טוב'

הרבה עצר לרגע והמשיך: "לכן אני עומד בפתח ומסתכל על כל אחד מכם שנכנס. לזה אני אומר 'בקר טוב' עם חיוך רחב כדי להרגיע אותו, לשני אני מאיר פנים, וכשאני רואה ילד שלישי מגיע עם פנים נפולות או עצובות, אני מיד עוצר, שואל בשלומו ומצחיק אותו קצת... ככה, כל הפתח מתחילה את היום בטוב! ותדעו לכם, שאם תרצו, גם אתם יכולים להקדים ולעמד אתי בפתח. תגידו לחברים 'בקר טוב' עם חיוך, ותראו איזה חסד עצום אתם עושים להם על הבקר!" היינו מפתעים לגמרי. אנחנו חשבנו שהרבה נמצא בדלת כדי שנפחד לאחר, ופתאום גלינו איש ענק של חסד - אדם שכלו טוב ורצון לשמח אחרים!

הספור הזה כמובן עשה כנפים והתפרסם מהר מאד בין כל ילדי הפתח. לכלם ירד מיד המתח של הבקר, והבנו שהרבה

הנה עוד ספור מרתק מהפתח שלנו.

בפתח שלנו יש תופעה מפלאה שאפילו מנהל התלמוד-תורה לא מצליח להבין: הלמודים מתחילים תמיד בשעה 8:30 בדיק שויצרי, ואף אחד, אבל אף אחד - לא אחר מעולם! תשאלו למה? הסבה לכך היא הרבה שלנו, 'שמעון הצדיק'. בכל בקר, בדיק חמש דקות לפני הצלצול, הרבה כבר מגיע ונעמד בפתח הכתה כמו שומר בשער. לתלמיד אחד הוא אומר "בקר טוב", לשני הוא מחמיא במלה טובה, וכך כלם יודעים שהרבה כבר בפתח על משמרתו, ואף אחד לא מעז לאחר. יום אחד, כמה ילדים ואני בתוכם התחלנו לרחם על הרבה. חשבנו לעצמנו: למה שהוא יצטרך להגיע מקדם כל בקר ולעמד על הרגלים רק כדי שנגיע בזמן?

אני אגלה לכם סוד...

נגשנו אליו בסוף יום הלמודים ואמרנו לו: "רבה, אנחנו יודעים שהרבה עומד בפתח כדי שלא נאחר. רצינו להקל עליה - אנחנו מבטיחים שנשכנע את כל הפתח להגיע בזמן, כך שהרבה יכול לנוח ולא יצטרך להגיע מקדם לשמר בדלת!"

שָׁלְנוּ מִמֶּשׁ לֹא מִפְּחִיד, אֲלָא הָאִישׁ הַכִּי אוֹהֵב בְּעוֹלָם.

מבצע 'בוקר טוב' יוצא לדרך

אותו ערב, אני ועוד שני חברים החלטנו שאנחנו מצטרפים לרבה. "מחר", ספמנו בנחישות, "נגיע רבע שעה קודם! נעמד ליד הרבה בדלת, נחלק חיוכים לכל מי שזכננו, ונזכר גם אנחנו בחסד הזה." למחרת בבוקר מהרנו לחידר. בקשנו מההורים לצאת מקדם ורצנו לכפרה. היינו בטוחים שנהיה שם לבדינו עם הרבה, מוכנים להפתיע את שאר התלמידים.

אבל איך שפתחנו את הדלת... פערנו פה בתדהמה!

כמעט כל הפתה כבר הייתה מלאה! התברר שכלם, בלי לתאם אחד עם השני, שמעו את הספור, רצו גם הם לזכות במצות "מאיר פנים" והקדימו באופן מידר.

מחכים בפתח... אבל למי?

עוד אנחנו מסתכלים אחד על השני וצוחקים, הרבה שמעון הגיע. בשניה הראשונה שהוא ראה פתה כמעט מלאה כבר בשעה 8:20, הפנים שלו היו המומות. אבל הוא התעשת מהר מאוד, תפס מה קרה כאן, קרן מאשר ואמר: "איזה יפי, ילדים צדיקים! אם ככה, בואו נעמד עכשיו כלנו בפתח ונקבל ב'בוקר טוב' מהדהד את כל אלו שעדיין צריכים להגיע. זה יעשה להם את כל היום!"

יצאנו כלנו אל המסדרון. תארו לכם את המחזה: רבה אחד וכמעט שלושים ילדים משתלבים זה בזה, עומדים במסדרון החידר מוכנים ודרוכים לזכות לעשות חסד עם הנכנסים לפתה. שאר תלמידי התלמוד-תורה עברו במסדרון, הסתכלו עלינו כאלו נפלנו מהירח, ולא הבינו על מה המהומה. ואנחנו? מחכים.

הדקות עוברות... 8:25... 8:28... 8:30. הצלצול נשמע מרעיד את הקירות.

ואף תלמיד לא בא!

"בטח יש אחור בהסעה מהשכונה השניה", אמר איציק ומתח את צווארו קדימה.

"או שאולי הם עולים עכשיו במדרגות", הציע שלומי.

אבל הזמן עבר, והמסדרון השתתק. הרבה שמעון הסתפל עלינו, ואנחנו הסתכלנו עליו, ואז התחלנו להסתפל על עצמנו. אחד, שנים, עשרה, שלושים ילדים.

פתאום תפסנו מה קרה כאן. התברר שכל הכתה, ללא יוצא

מן הכלל, מהרה להגיע מקדם כדי לשמח את חבריהם! ומרב שכלם רצו לחלק לאחרים 'בוקר טוב', פשוט לא נשאר למי לחכות...

פרץ של צחוק שמח ומשחרר מלא את המסדרון ואת הכתה, וכך, עם חיוך ענקי מרחב לב הדדי של כלם, התחלנו את אחד מימי הלמודים הכי שמחים שהיו לנו אי פעם.

לפני שהתחלנו ללמד אמר לנו הרבה שמעון הצדיק: "אני היום מאד מאשר כשאני רואה איך הלב שלכם מלא ברצון טוב לעשות טוב לאחרים, איך כל אחד מעצמו בלי לתאם ולתפנן עם מישהו אחר החליט להגיע מקדם, וכלכם הייתם מפתעים כמוני. אז אשריכם ישראל..."

ואני רוצה להוסיף ולספר לכם

ואני רוצה להוסיף ולספר לכם, אתם יודעים מהיכן התעוררתי על החשיבות לעשות חסד? זה קרה כשלמדתי את הספר המיוחד על חשיבות עשיות חסד, בשם 'אהבת חסד' שחבר מרן בעל ה'חפץ חיים'.

עכשו התחלנו לקרא מחדש את פרשיות התורה, ומי שקורא את הספר 'אהבת חסד' רואה איך הוא מסביר את כל פרשיות התורה מההתחלה, איך הכל מלא בחסד מיוחד שהקדוש ברוך הוא עושה עם בראיו, אברהם אבינו והאבות הקדושים עסוקים בחסד, וכך כמעט כל התורה כלה. וה'חפץ חיים' מסביר שהתורה מלאה מעניגי החסד, כדי שיתבונן האדם כמה יקר הוא ענין החסד בעיני השם יתברך. ולכן כלנו צריכים תמיד לעשות טוב לחברים שלנו, לחשב מה נתן להיטיב, וכך נזכר למצוה גדולה עד מאוד.

עכשו בטח גם אתם מבינים למה אנחנו כל כך אוהבים את הרבה שלנו...

מיד איבד התרגול את עשתונותיו, והחל להשתולל בחמת זעם

הגה"צ רבי אלימלך בידרמן שליט"א

וְלֹא תֹאמַר אֲנִי הֶעֱשֵׂיתִי אֶת אֲבָרִם (י"ד)

כה אמר הגה"צ רבי אליהו דסלר זצ"ל, שהמרבה ב'השתדלות יתירה' דומה לסוחר שכבר פרע את חובו לממונים מטעם השלטון על המס, והוא רודף אחריהם שברצונו לשלם להם עוד ועוד מיסים, היש לך שוטה גדול מזה... ואכן, כאשר יחיה באמונה זאת, לא ייצר לו אם יבוא מאן דהוא להשיג גבולו, שהרי את הנקצב לו לא יוכל איש לקחת מעמו ולהחסירו, מעתה, מה איכפת לו שהלה יקל מעליו את עבודתו הקשה בהשתדלותו. אחד מחסידי הרה"ק רבי צבי מליסקא זי"ע התאונן בפניו על חברו שפתח בסמוך אליו בית מסחר כשלו, והריהו מסיג גבול פרנסתו, ענהו הרה"ק מעשה היה בבעה"ב אשר לו היה תרגול יחיד ומיוחד, והיה הלה מספק כל צרכו במאכל ומדור - לא חסר התרגול מאומה. ויהי היום, הכניס בעה"ב תרגול נוסף, מיד איבד זה הראשון עשתונותיו, והחל להשתולל בחמת זעם, מרט את נוצותיו של התרגול החדש, וכל זה כי חשש שהלה יגזול מעמו מזונו, אך האמת, כי אינו אלא שוטה גמור, וכל ה'ריתחא' שלו אך לריק הוא, מדוע לא יבין שאם הכניסו עוד תרגול - וודאי שמהיום גם יוסיפו להכניס כדי מאכל ומשתה של שני תרגולים, כי יש לבעליו די והותר עבור שנים כמו עבור אחד. ובזה סיים הרה"ק את דבריו, כל טענותיך כדברי התרגול הנ"ל, כי יושב בשמים ישחק, שהוא הזן ומפרנס לכל, וכי אין לו די והותר לשלוח פרנסה בהרחבה לך ולחברך.

(באר הפרשה' בראשית תשפ"ז)

האם אנו מבקשים 'טל ומטר' בגלל שאנו מפחדים שלא יהיה גשם

מורן רבי גרשון אדלשטיין זצוק"ל

בימים אלו התחילו לומר ותן טל ומטר, זו בקשה שירדו גשמים, והסיבה שמבקשים כך, מפני שאין אנו בטוחים שירדו גשמים, וצריכים השגחה מיוחדת על זה, כי לא מוכרח להיות גשם.

ואילו דברים אחרים כמו השמש והירח, יש להם מהלך קבוע, כמו שכתוב (תהילים קמח) חק נתן ולא יעבור, אבל גשם לפעמים יש ולפעמים אין, והוא בהשגחה פרטית, ולכן מבקשים על זה, שיהיה גשם, כי אם לא מבקשים יכול להיות שלא יהיה, רק כשמבקשים, שמתחננים ומבקשים שיהיה גשם, אזי יורדים גשמים.

והיינו כיון שזו השגחה מיוחדת שיהיה גשם, ואין זה דבר קבוע שמוכרח להיות, הרי זה תלוי בזכויות, ואם יש זכויות - יש, ואם אין זכויות - אין, ומי יודע אם יש לנו זכויות, לכן מבקשים, שאפילו שאין זכויות אבל מבקשים רחמים, ותן טל ומטר לברכה!

ונתבונן האם למעשה אנו מרגישים כך, והאם באמת חושבים כך, הן אומרים טל ומטר מפני שצריכים לומר והוא נוסח התפילה, אבל האם באמת חושבים על זה שאנו מפחדים שלא יהיה גשם ולכן אנו מבקשים טל ומטר, וכי כל מי שאומר טל ומטר חושב ודואג ומתחנן ותן טל ומטר, אינני יודע אם המציאות היא כך.

וכשיורדים גשמים, הרי מכיון שזו השגחה פרטית צריכים לשמח ולהודות על זה, ויש להתעורר מזה להודאה להקב"ה, משום שאין זה בדרך הטבע אלא בהשגחה, וכיון שזו השגחה הרי זה חסד ורחמים וצריכים להודות על זה, ולהרגיש את חוב ההודאה.

(משיחה שנאמרה בפרשת לך לך תש"פ, גליון דרכי החיזוק תשפ"ו)